

На основу члана 11. став 4. Закона о слободним зонама („Службени гласник РС”, број 62/06) и члана 17. став 1. и члана 43. став 3. Закона о Влади („Службени гласник РС”, бр. 55/05, 71/05 – исправка, 101/07, 65/08, 16/11, 68/12 – УС, 72/12, 7/14 – УС, 44/14 и 30/18 – др. закон), на предлог Министарства финансија,

Влада доноси

ЗАКЉУЧАК

1. Прихвата се Извештај о пословању слободних зона у Републици Србији за 2021. годину, који је саставни део овог закључка.
2. Овај закључак, ради реализације, доставити Министарству финансија и Министарству финансија - Управи за слободне зоне.

05 Број: 021-5555/2022
У Београду, 14. јула 2022. године

В Л А Д А

Тачност преписа оверава
ГЕНЕРАЛНИ СЕКРЕТАР

ПРЕДСЕДНИК

Ана Брнабић, с.р.

ИЗВЕШТАЈ

о пословању слободних зона у Републици Србији за 2021. годину

Правни основ за подношење овог Извештаја садржан је у члану 11. став 4. Закона о слободним зонама („Службени гласник РС”, број 62/06), којим је прописано да министарство надлежно за послове финансија подноси Влади једном годишње извештај о пословању свих слободних зона у Републици Србији, са предлогом мера.

Сагласно члану 11. став 1. Закона о слободним зонама, привредна друштва за управљање слободним зонама дужна су да у року од 90 дана по истеку календарске године доставе Управи за слободне зоне годишње извештаје о пословању у слободној зони за претходну годину.

У 2021. години на територији Републике Србије пословне активности су се обављале у оквиру 15 слободних зона и то: Слободне зоне „Суботица”, Слободне зоне „Пирот”, Слободне зоне „Зрењанин”, Слободне зоне „Нови Сад”, „ФАС Слободне зоне” Крагујевац, Слободне зоне „Шабац”, Слободне зоне „Ужице”, Слободне зоне „Свилајнац”, Слободне зоне „Смедерево”, Слободне зоне „Крушевац”, Слободне зоне „Апатин”, Слободне зоне „Врање”, Слободне зоне „Прибој”, Слободне зоне „Београд” и Слободне зоне „Шумадија” у Крагујевцу.

Привредна друштва за управљање слободним зонама су у прописаном року доставила тражене извештаје, осим привредног друштва за управљање Слободном зоном „Свилајнац”, које је Извештај о пословању Слободне зоне „Свилајнац” доставило 29. априла 2022. године, имајући у виду да је Решењем Министарства финансија Републике Србије број: 023-02-99/2011-16 од 31. марта 2011. године дата сагласност кориснику Слободне зоне „Свилајнац” компанији „Panasonic Lighting Devices Serbia” д.о.о. да за пословну годину, која обухвата период од 1. априла текуће године до 31. марта следеће године, саставља и приказује редовне годишње финансијске извештаје са стањем на последњи дан пословне године, која је различита од календарске. У међувремену, Решењем Агенције за привредне регистре бр. БД 10048/2020 од 11. фебруара 2020. године, предузеће „Vossloh-Schwabe Serbia” постало је правни следбеник наведене компаније.

І Слободне зоне у 2021. години

Укупна површина слободних зона у Републици Србији износи 27km² 56ha 32a 66m².

Током 2021. године, дошло је до проширења шест слободних зона: Слободне зоне „Шабац” у Шапцу на површини од 68ha 74a 52m², Слободне зоне „Смедерево” у Смедереву на површини од 5ha 28a 29m², Слободне зоне „Крушевац” у Крушевцу на површини од 16ha 84a 83m², Слободне зоне „Врање” у Врању на површини од 6ha 60a 15m², Слободне зоне „Београд” у Београду на површини од 25ha 68a 72m² и Слободне зоне „Шумадија” у Крагујевцу на површини од 6ha 03a 63m².

Такође, у 2021. години, образоване су Комисије за утврђивање испуњености просторних и енергетских услова, услова заштите животне околине и других техничких услова за рад слободне зоне, услова за рад царинске службе, као и услова у погледу спровођења мера царинског надзора за почетак рада дела подручја следећих слободних зона: Слободне зоне „Нови Сад”, Слободне зоне „Шабац”, Слободне зоне „Београд”, Слободне зоне „Крушевац”, Слободне зоне „Зрењанин”, Слободне зоне „Свилајнац”, Слободне зоне „Врање” и Слободне зоне „Шумадија”.

У Слободној зони „Суботица”, пословање у режиму рада слободне зоне отпочела је немачка компанија „Nifco Germany”, која се бави производњом пластичних делова за аутомобилску индустрију.

У Слободној зони „Зрењанин”, пословање је отпочела кинеска компанија „Linglong Internatinal Europe”, која на подручју зоне планира инвестицију од 800.000.000 евра и која је већ реализовала улагања у износу од 385.770.747 евра. Ово је прва фабрике поменуте компаније изван матичне земље.

У Слободној зони „Нови Сад”, у режиму рада слободне зоне, своје производне активности отпочела је мултинационална компанија „Barry Callebaut”, као и немачка компанија „Continental Automotive Serbia”. Компанија „Barry Callebaut” је водећи светски произвођач висококвалитетних производа од чоколаде и какаоа. Планирана инвестиција у слободној зони биће 50 милиона евра, уз годишњи капацитет производње од 50.000 тона. Немачка компанија ће на подручју слободне зоне производити напредне електронске системе за управљање возилима. Укупна вредност планираних инвестиција је 140.000.000 евра.

У Слободној зони „Свилајнац”, у режиму рада слободне зоне, пословне активности започела је немачка компанија „A2000 Industrija-Elektronika”, која на подручју зоне производи савремене електронске компоненте и специфичне електричне уређаје за потребе корисника аутомобилске индустрије.

У Слободној зони „Прибој”, производне активности отпочело је друштво „Полимер”, које се простира на преко 300 квадрата и бави се производњом санитарних програма за кухиње и купатила од вештачког камена.

У оквиру Слободне зоне „Врање” на локацији у Нишу, производне активности отпочела је кинеска компанија „XingYu Automotive Lighting Systems”. Укупне инвестиције у наредном периоду треба да достигну планирани износ од 59.800.000 евра. Фабрика производи ЛЕД осветљења за највећа имена европске, јапанске, америчке и кинеске аутоиндустрије, а очекује се да ће до реализације укупне инвестиције запошљавати 1.000 радника.

У Слободној зони „Београд” на локацији у Панчеву, са производним активностима почела је немачка компанија „Brose”. Планирана инвестициона средства за овај пројекат су 180.000.000 евра и у пуном капацитету у фабрици ће бити запослено 1.100 радника, од којих велики број високообразованих. У фабрици ће се формирати нови развојни и производни центар за електромоторе.

Кинеска компанија „Shenchi Automotive Parts”, отпочела је пословне активности у оквиру Слободне зоне „Шумадија” у Крагујевцу. Фабрика ће производити компоненте за аутоиндустрију реномираних светских произвођача аутомобила.

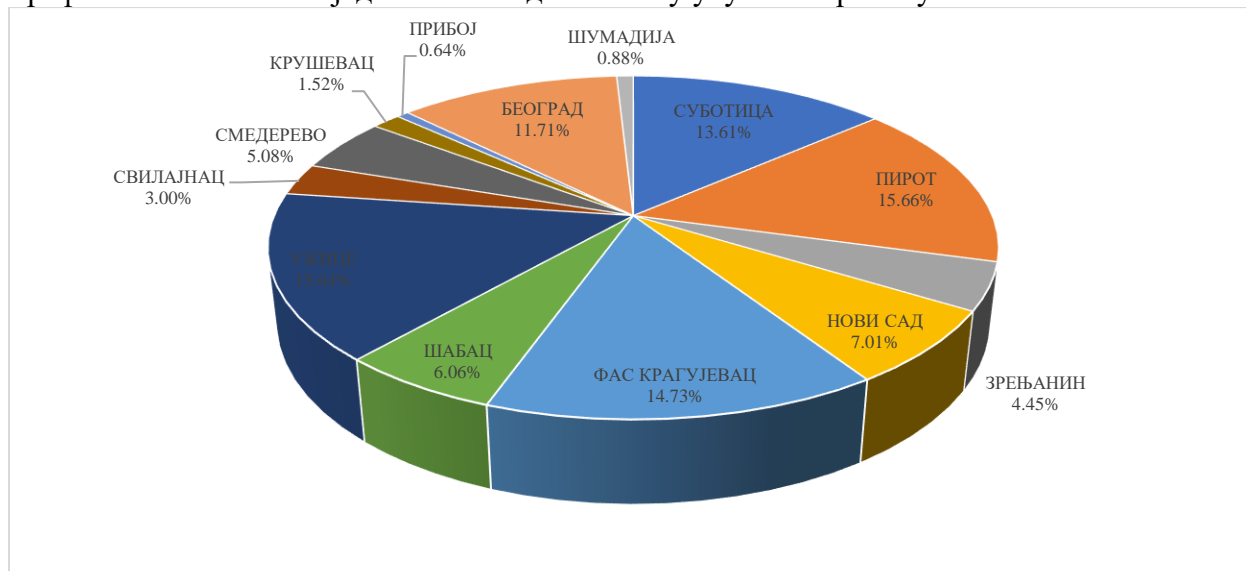
II Резултати пословања слободних зона

2.1. Укупан промет

Слободне зоне су у претходној години оствариле највећи промет од формирања концепта слободних зона у Републици Србији. Успешни резултати пословања су последица великих инвестиционих пројеката у слободним зонама, отпочињања производње корисника који су своје инвестиционе активности започели у ранијем периоду, повећања броја корисника и проширења капацитета постојећих производних корисника. Значајан је и утицај ублажавања рестриктивних мера, које су биле уведене услед пандемије изазване вирусом *Covid-19*, а које су још увек на снази у неким земљама. И даље постоје проблеми у ланцима снабдевања, а нарочито су изражени и погађају ауто индустрију, тако да су и слободне зоне у оквиру којих послују корисници који се баве производњом ауто делова још увек под негативним утицајем глобалне ситуације.

Укупан промет у слободним зонама у 2021. години је износио 4.976.244.144 евра и у односу на 2020. годину је био већи за 998.310.334 евра (25,10%). Приметна је готово равномерна распрострањеност учешћа пет најуспешнијих слободних зона у укупном промету, што није био случај у претходним годинама. Слободне зоне: „Пирот”, „Ужице”, „ФАС Крагујевац”, „Суботица” и „Београд” су лидери у овој економској категорији и практично равномерно учествују у укупно оствареном промету слободних зона.

Графикон 1. Учешће појединих слободних зона у укупном промету

Вредност реализованог промета робе и услуга у 2021. години је износила 4.976.244.144 евра и то:

- унос робе у слободне зоне – 2.098.324.683 евра;
- износ робе из слободних зона – 2.679.040.690 евра;
- промет робе унутар слободних зона Републике Србије – 141.599.947 евра;
- вредност промета услуга у слободним зонама – 57.278.824 евра.

Раст промета је последица повећања уноса робе у слободне зоне за 30,89% у односу на 2020. годину, затим повећања износа робе из слободних зона за 18,47%, повећања промета међу корисницима слободних зона за 69,40%, као и повећања пружених услуга у слободним зонама за 92,25%.

Слободна зона „Суботица” је остварила укупан промет у износу од 677.470.047 евра. У односу на 2020. годину, вредност промета је била мања за 14,99% и последица је смањеног уноса робе у слободну зону (12,43%), износа робе из слободне зоне (17,05%), као и непостојања промета унутар слободне зоне у 2021. години. Вредност пружених услуга је била већа у односу на 2020. годину за 10,20%.

У **Слободној зони „Пирот”** реализован је укупан промет у износу од 779.363.787 евра. У односу на 2020. годину промет у овој слободној зони је био већи за 28,03%. На повећање вредности промета утицало је повећање уноса робе у зону, укупног износа робе из зоне, промета робе у зони, као и вредности услуга у слободној зони. У односу на 2020. годину, укупан унос робе је био већи за 46,80%, укупан износ робе из слободне зоне је био већи за 15,01%, промет робе унутар зоне је био већи за скоро три пута, док је вредност пружених услуга у зони била више него двоструко већа.

У **Слободној зони „Зрењанин”** реализован је укупан промет у износу од 221.620.175 евра. У односу на 2020. годину промет у овој слободној зони је био мањи за 8,06%. На смањење укупног промета утицало је смањење укупног уноса у слободну зону (0,31%), укупног износа из слободне зоне (12,64%), промета робе унутар зона (11,92%), као и смањење вредности пружених услуга у слободној зони (7,82%).

У **Слободној зони „Нови Сад”** је реализован промет у износу од 348.636.440 евра. У односу на 2020. годину, промет у овој слободној зони је био већи за 40,88%. На повећање вредности укупног промета робе и услуга утицало је повећање укупног уноса робе у слободну зону за 39,82%, повећање износа робе из слободне зоне за 15,97%, вишеструко повећање промета робе унутар зоне (више од 140 пута), као и повећање вредности пружених услуга у зони за 20,61% у односу на 2020. годину.

У **„ФАС Слободна зона” Крагујевац** укупан промет у 2021. години је износио 733.012.490 евра. У односу на 2020. годину, укупан промет у овој слободној зони је био мањи за 4,51%. На вредност смањења укупног промета робе у слободној зони је утицало смањење укупног уноса робе у слободну зону за 0,98%, укупног износа робе из слободне зоне за 5,12%, промета робе унутар зоне за 17,81%, као и смањење услуга у слободној зони за 11,17%.

Пад у укупном промету „ФАС Слободна зона” Крагујевац се може сматрати очекиваним, имајући у виду да „ФИАТ” са својим кооперантима припада аутомобилској индустрији која је највише погођена пандемијом. Поред наведеног, током 2013. године компанија „FCA Србија” д.о.о. је први пут извршила испоруку свог производа, модела „500Л” купцима у целом свету. Како је овај модел већ девет година на тржишту, пад вредности производње у овој слободној зони у односу на 2020. годину био је сасвим изванредан.

Током 2021. године, укупно је продато 21.291 возило, од чега је 1.597 возила продато на тржишту Републике Србије, док је 19.694 возила извезено. У односу на 2020. годину продато је 1.814 возила мање, чиме је настављен тренд пада продаје возила из претходних година.

У Слободној зони „Шабач” реализован промет је износио 301.582.593 евра. У односу на 2020. годину промет у овој слободној зони је био мањи за 1,80%. Смањењу вредности реализованог промета у овој слободној зони допринело је смањење износа робе из слободне зоне који је у односу на 2020. годину мањи за 7,71%, као и пад промета унутар зона за 9,61%.

У Слободној зони „Ужице” реализован промет је износио 778.151.276 евра. У односу на 2020. годину, промет у овој слободној зони је био већи за 66,90%. На повећање вредности укупног промета је утицало повећање уноса робе у слободну зону за 65,75%, повећање износа робе из слободних зона за 58,63%, повећање промета робе унутар зоне 64 пута, као и повећање вредности пружених услуга у зони за 16,76% у односу на 2020. годину. На повећање укупног промета у слободној зони највише је утицало повећање производних активности два највећа корисника слободне зоне, компаније „Ваљаоница бакра Севојно” а.д. Севојно и компаније „Impol Seval valjaonica aluminiјuma” а.д. Севојно, као и повећање цена берзанских сировина које ове две компаније користе.

У Слободној зони „Свилајнац” реализован је промет у износу од 149.488.042 евра. У односу на 2020. годину, промет у овој слободној зони је био већи за 86,37%. На повећање вредности укупног промета утицало је повећање уноса робе у слободну зону за 78,16%, износа робе из слободне зоне за 72,91%, као и повећање вредности пружених услуга корисника слободне зоне за више од четири пута.

У Слободној зони „Смедерево” реализован промет је износио 252.660.514 евра. У односу на 2020. годину промет у овој слободној зони је био већи за 41,83%. На повећање укупног промета је утицало повећање уноса робе у слободну зону за 46,89%, износа робе из слободне зоне за 38,63%, као и повећање вредности пружених услуга у зони за 21,40%.

У Слободној зони „Крушевац” реализован промет је износио 75.823.320 евра. У односу на 2020. годину промет у овој слободној зони је био већи за 22,05%. На повећање вредности укупног промета је утицало повећање уноса робе у слободну зону за 22,04%, износа робе из слободне зоне за 22,07%, као и вредности пружених услуга у слободној зони за 11,48%. Повећању укупног промета значајно је допринело и повећање вредности производње домаће компаније „Trajal korporација” а.д. Крушевац.

У Слободној зони „Апатин” није било реализованог промета, имајућу у виду да у претходној години није било корисника слободне зоне.

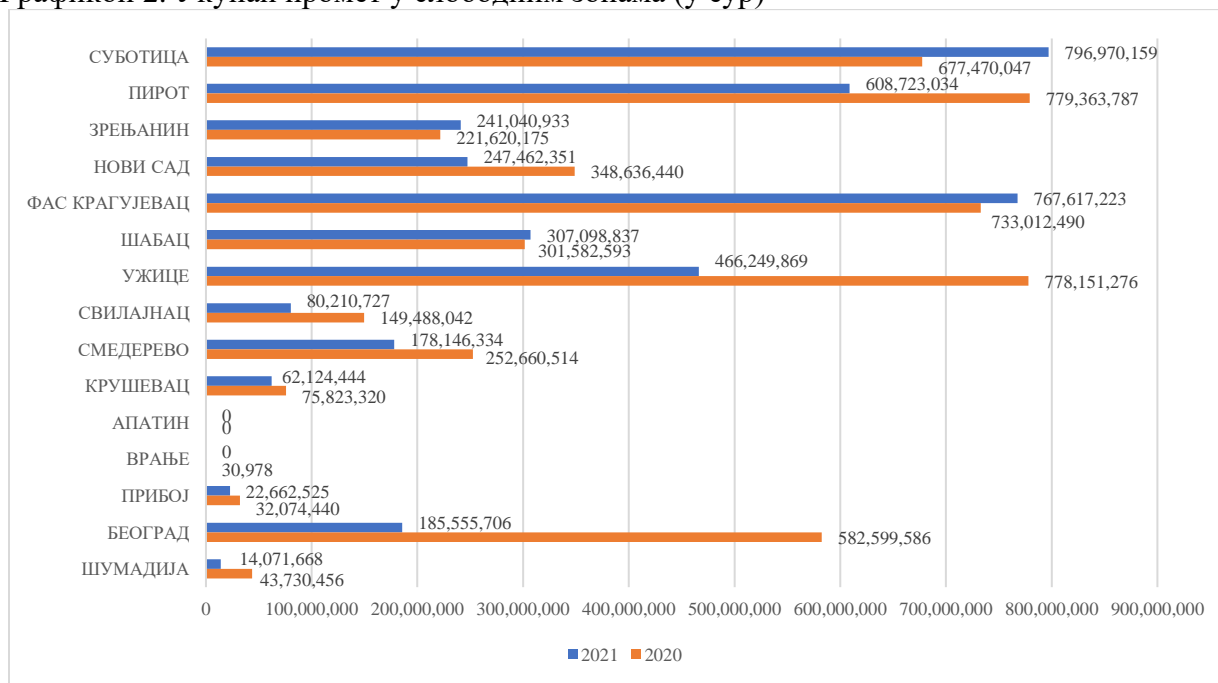
У Слободној зони „Врање” реализован промет је износио 30.978 евра, имајући у виду да је у слободну зону унет само репроматеријал потребан за тестну производњу корисника слободне зоне.

У Слободној зони „Прибој” реализован промет је износио 32.074.440 евра. У односу на 2020. годину промет у овој зони је био увећан за 41,53%. На повећање вредности укупног промета је утицало повећање уноса робе у слободну зону за 78,74%, повећање износа робе из слободне зоне за 26,84%, као и вредности пружених услуга у зони, која је у односу на 2020. годину већа за 5,52%.

У Слободној зони „Београд” је реализован промет у износу од 582.599.586 евра. У односу на 2020. годину промет у овој слободној зони је био троструко већи. На повећање укупног промета је утицао завршетак инвестиционих циклуса нових корисника слободне зоне и отпочињање производње. У односу на 2020. годину, вредност уноса робе у слободну зону је била већа 3,5 пута, износ робе скоро три пута, док је вредност пружених услуга била већа више од шест пута.

У Слободној зони „Шумадија” је реализован промет у износу од 43.730.456 евра. Укупан унос робе у слободну зону је био скоро троструко већи, као и вредност износа робе из слободне зоне, док је вредност пружених услуга на подручју слободне зоне у претходној години била већа скоро 2,5 пута.

Графикон 2. Укупан промет у слободним зонама (у еур)

2.1.1. Промет услуга

У слободним зонама Републике Србије, укупна вредност пружених услуга у 2021. години је износила 57.278.824 евра.

У односу на 2020. годину укупна вредност пружених услуга је скоро дуплирана.

У Слободној зони „Суботица” укупна вредност пружених услуга је износила 825.973 евра. У односу на 2020. годину укупна вредност пружених услуга је била већа за 10,20%.

Пружене услуге су се односиле на накнаду за улазак у слободну зону, услуге закупа складишног и пословног простора, као и на накнаде за режим рада слободне зоне.

У Слободној зони „Пирот” укупна вредност пружених услуга је износила 20.799.875 евра. Услуге су се односиле на услуге накнаде за обављање делатности у режиму рада слободне зоне, услуге шпедиције, транспорта - агентуре, услуге монтаже, дораде, инсталирања, изградње и др.

У односу на 2020. годину укупна вредност пружених услуга је више него дуплирана. Ово повећање је последица потребе корисника слободне зоне за додатном инфраструктурном изградњом.

У Слободној зони „Зрењанин” укупна вредност пружених услуга је износила 3.892.839 евра. У односу на 2020. годину укупна вредност пружених услуга је била мања за 7,82%.

Пружене услуге у слободној зони су се односиле на услуге активног оплемењивања, издавања пословног простора и услуге консалтинга.

У Слободној зони „Нови Сад” укупна вредност пружених услуга је износила 731.410 евра. Заступљене су биле услуге закупа простора, накнаде за рад у режиму рада слободне зоне, услуге манипулације и друге.

У односу на 2020. годину укупна вредност пружених услуга је била већа за 20,61%.

У „ФАС Слободна зона” Крагујевац укупна вредност пружених услуга је износила 5.390.803 евра и односила се на услуге закупа пословног простора, услуге из области безбедности на раду, одржавања машина и опреме, услуге контроле делова, фарбања, модификовања, одржавања информационих система и др.

У односу на 2020. годину укупна вредност пружених услуга је била мања за 11,17%.

У Слободној зони „Шабац” укупна вредност пружених услуга је износила 93.039 евра. Услуге су се, поред накнада за обављање делатности у режиму рада слободне зоне, односиле на услуге закупа производног простора.

У односу на 2020. годину укупна вредност пружених услуга је била већа за 6,60%.

У Слободној зони „Ужице” укупна вредност пружених услуга је износила 1.664.636 евра, што је представљало повећање од 16,76% у односу на 2020. годину.

У Слободној зони „Свилајнац” укупна вредност пружених услуга је износила 14.964.221 евро. Услуге су се највећим делом односиле на активно оплемењивање, машинске обраде метала, спајање грејача за индустријске системе, расхладне уређаје за пословну и индустријску употребу, научну и медицинску опрему, на инжењерске услуге, ИТ услуге и др.

У односу на 2020. годину, укупна вредност пружених услуга је била већа за више од четири пута.

У Слободној зони „Смедерево” укупна вредност пружених услуга у 2021. години је износила 3.637.572 евра. Услуге су се највећим делом односиле на услуге машинске обраде метала белгијске компаније „Metech”, шпедитерске услуге, услуге електро радова, услуге транспорта, маркирања робе, услуге вршења контроле квалитета, давања простора у закуп, услуге терминала, складиштења и др.

У односу на 2020. годину, укупна вредност пружених услуга је била већа за 21,40%.

У Слободној зони „Крушевац” укупна вредност пружених услуга је износила 50.106 евра, што представља повећање вредности пружених услуга од 11,48% у односу на 2020. годину. Услуге су се односиле на закуп простора, манипулације робом, накнаде за обављање делатности у зони, накнаде за улазак возила у слободну зону и др.

У Слободној зони „Врање” укупна вредност пружених услуга је износила 12.000 евра и односила се на услуге накнаде за обављање делатности у режиму рада слободне зоне.

У 2020. години у овој зони није било пружених услуга.

У Слободној зони „Прибој” укупна вредност пружених услуга у 2021. години је износила 771.714 евра и у односу на 2020. годину укупна вредност пружених услуга је била већа за 5,52%. Услуге су се односиле на услуге машинске обраде метала, издавање пословног простора, накнаде за рад у режиму рада слободне зоне и др.

У Слободној зони „Београд” укупна вредност пружених услуга је износила 4.248.540 евра. Услуге су се односиле на услуге које су корисници слободне зоне пружили привредним субјектима на територији Републике Србије, услуге накнаде за пословање у режиму рада слободне зоне и друге.

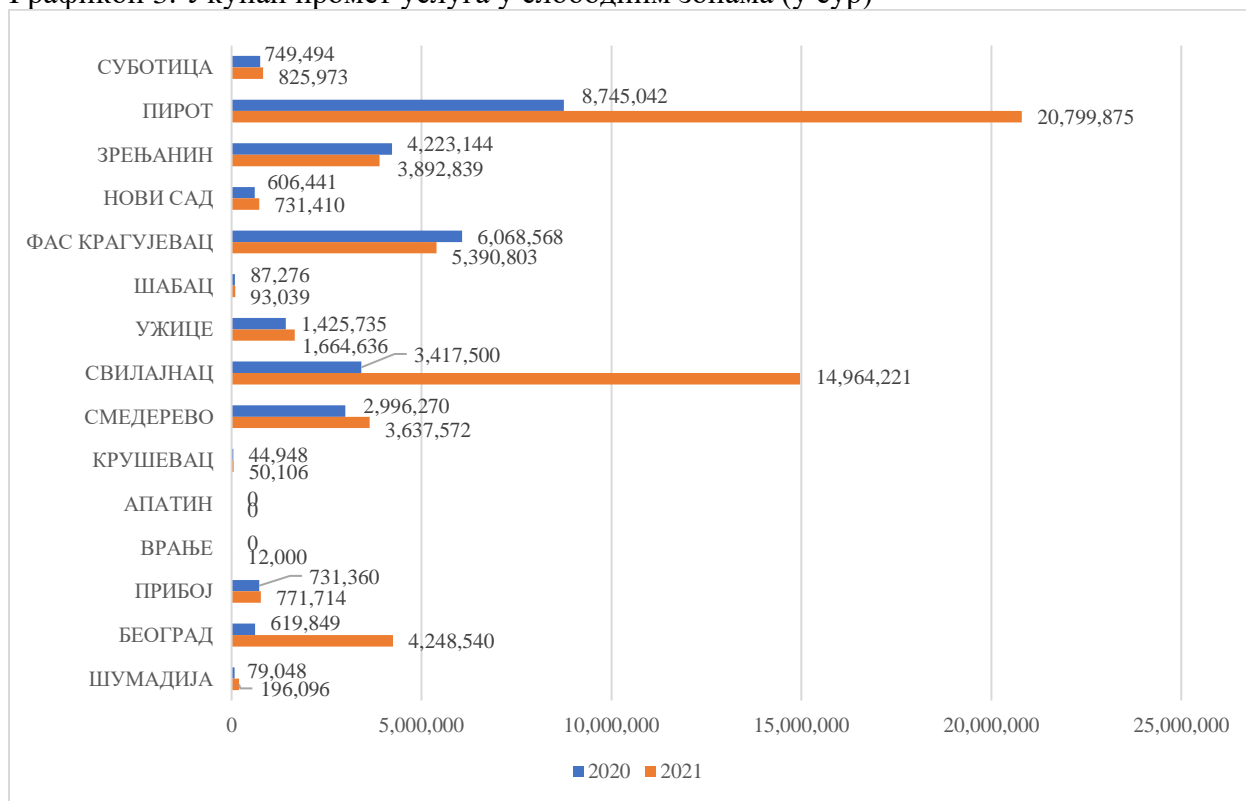
У односу на 2020. годину укупна вредност пружених услуга је била већа за близу седам пута и последица је повећања активности корисника који су пружали услуге на домаћем тржишту.

У Слободној зони „Шумадија” укупна вредност пружених услуга је износила 196.096 евра и односила се на услуге издавања пословног простора, менаџерске услуге повезаним лицима у иностранству, накнаде за рад у режиму рада слободне зоне и друге.

Укупна вредност пружених услуга је била скоро 2,5 пута већа у односу на 2020. годину.

У Слободној зони „Апатин” у 2021. години није било пружених услуга.

Графикон 3. Укупан промет услуга у слободним зонама (у еур)

2.2. Обим инвестиционих улагања

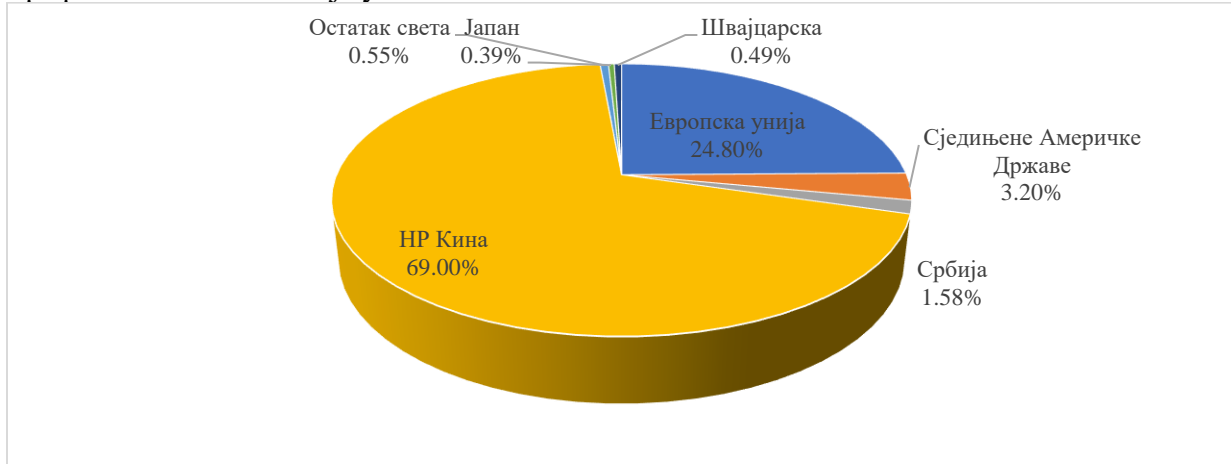
Обим инвестиционих улагања у слободним зонама у 2021. години је износио рекордних 825.137.392 евра и односу на 2020. годину је повећан за 568.482.282 евра, односно скоро 3,5 пута.

Ова година је била најуспешнија инвестициона година у слободним зонама Републике Србије, упркос чињеници да још увек нису решени проблеми глобалног снабдевања који су настали услед проглашене пандемије изазване вирусом *Covid-19*. Корисници слободних зона инвестирали су у куповину земљишта, изградњу и куповину грађевинских објеката, у *know how*, ИТ опрему, као и другу најсавременију опрему, чиме је извршен трансфер технологија.

У слободним зонама је у 2021. години инвестирало 66 корисника слободних зона, што је за осам корисника више него у 2020. години. Највећи део инвестиција (93,80%) дошао је из НР Кине и земаља Европске уније. Сви корисници слободних зона пореклом из НР Кине (седам корисника), инвестирали су у 2021. години укупно 569.339.310 евра, што је десет пута више инвестиција него у 2020. години. Корисници из ове земље равномерно су инвестирали у регионе Републике Србије: Војводину, Западну Србију, као и централне и јужне делове Републике Србије.

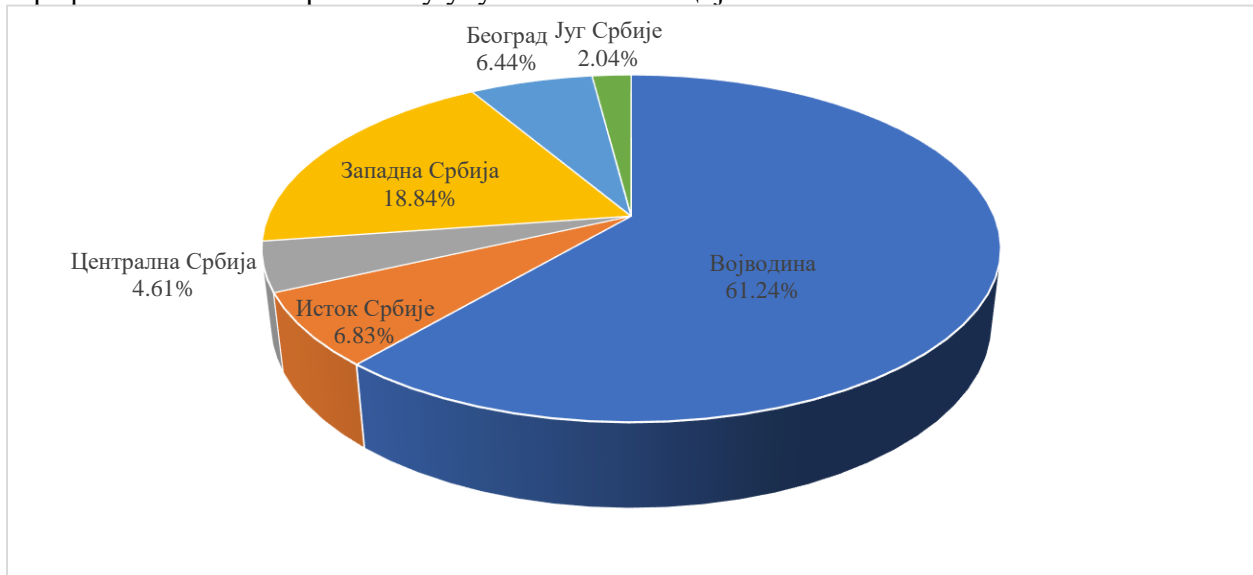
Приметно је и да су корисници слободних зона из друге две највеће земље инвеститора, Савезне Републике Немачке и Француске, такође у 2021. години подигли ниво инвестиција, и то корисници из Немачке за 34,66% у односу на 2020. годину, док су корисници из Француске подигли ниво инвестиција за 98,79%.

Графикон 4. Инвестиције у слободним зонама - по земљама

Корисници слободних зона су највећим делом (61,24%) инвестирали у регион Војводине и у западни део земље (18,84%).

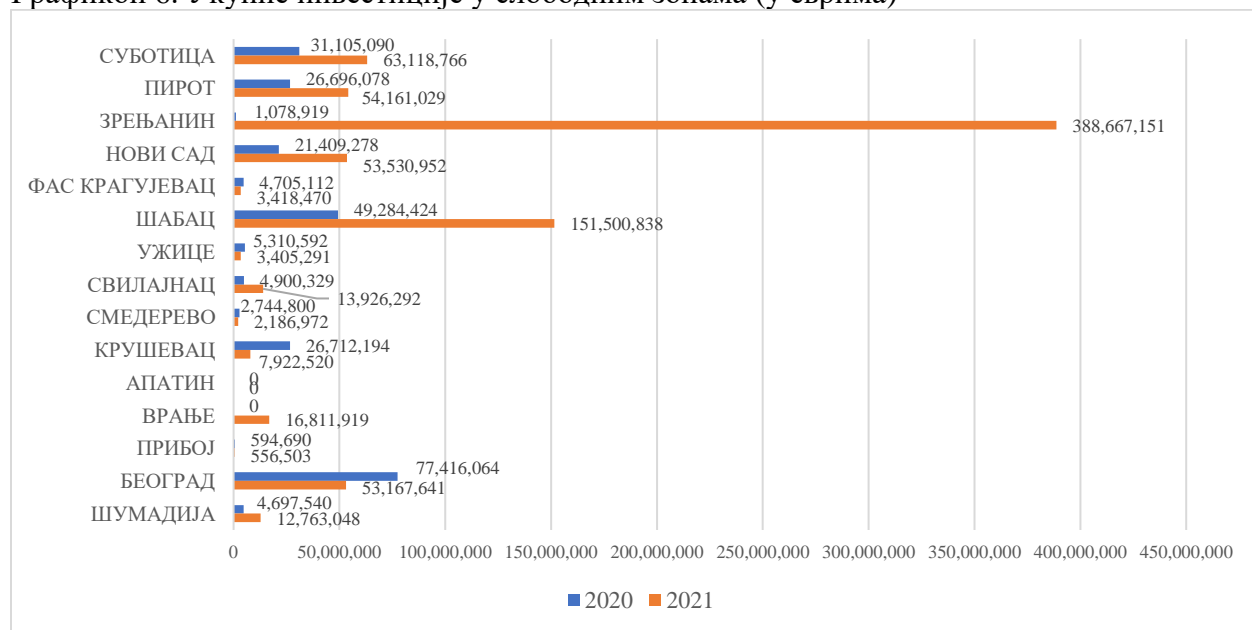
Графикон 5. Учешће региона у укупним инвестицијама

Највећи утицај инвестиција у претходној години види се у броју запослених у слободним зонама Републике Србије, с обзиром да је број запослених порастао за додатних 2.015 радника, што представља повећање од 5,03% у односу на 2020. годину.

У осам слободних зона је дошло до значајног раста инвестиција и то у: Слободној зони „Зрењанин”, Слободној зони „Шабац”, Слободној зони „Свилајнац”, Слободној зони „Шумадија”, Слободној зони „Нови Сад”, Слободној зони „Суботица”, Слободној зони „Пирот” и у Слободној зони „Врање”.

Графикон 6. Укупне инвестиције у слободним зонама (у еврима)

2.3. Спољнотрговински промет

Слободне зоне у Републици Србији су у 2021. години значајно допринеле позитивном спољнотрговинском билансу Републике Србије, иако је годину обележила пандемија изазвана вирусом *Covid-19*, која је узроковала отежано пословање свих субјеката који послују у слободним зонама.

Упркос тој чињеници, слободне зоне су оствариле спољнотрговински суфицит у износу од 637.914.844 евра. У односу на 2020. годину је дошло до пада позитивног спољнотрговинског биланса за 8,79%, када је спољнотрговински суфицит износио 699.367.623 евра.

Све слободне зоне, осим Слободне зоне „Нови Сад” и Слободне зоне „Врање” оствариле су позитиван спољнотрговински биланс. У Слободној зони „Врање” није било извоза, имајући у виду да је корисник слободне зоне радио тестну производњу, те да је за те потребе увезен репроматеријал.

Највећи спољнотрговински суфицит у 2021. години је остварила Слободна зона „Пирот” у износу од 211.785.879 евра, затим следе Слободна зона „Ужице” и Слободна зона „Београд”, које су оствариле суфиците у износу од 102.813.153 евра и 73.096.921 евро респективно.

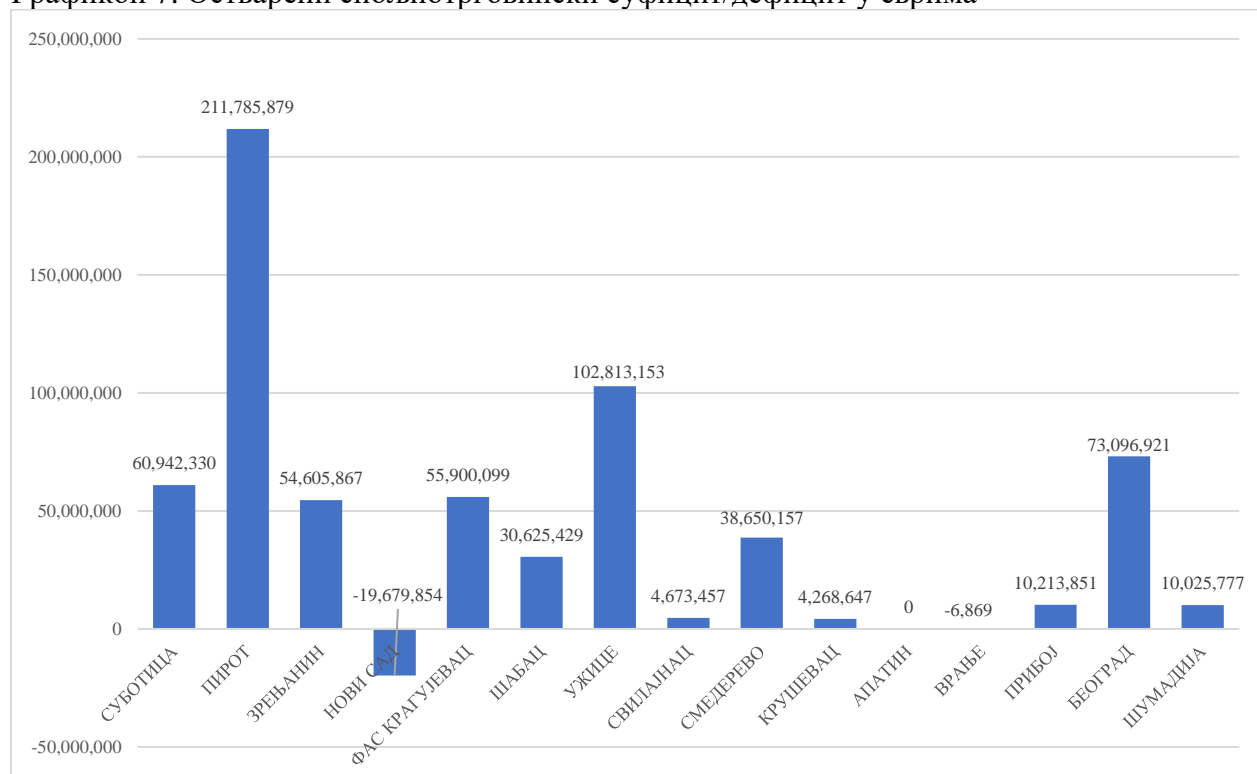
Учешће робе која је произведена у слободним зонама у укупном извозу слободних зона је износило 97,93%, док је учешће робе корисника који се баве трговином у укупном извозу износило 2,07%.

У односу на 2020. годину укупан увоз у слободне зоне је био већи за 30,27% и то увоз репроматеријала потребног за процес производње за 26,91%, док је увоз готових производа био већи за 65,61%.

Укупан извоз је у претходној години био већи за 16,74% у односу на 2020. годину и то из разлога што је извоз робе произведене у слободним зонама био већи за 15,82%, док је извоз робе која је ускладиштена у слободним зонама, а затим извезена био већи за 87,78%.

Утицај који су слободне зоне оствариле на позитиван спољнотрговински биланс Републике Србије приказан је наредним графиконом.

Графикон 7. Остварени спољнотрговински суфицит/дефицит у еврима

Слободна зона „Суботица” је остварила позитиван спољнотрговински биланс у износу од 60.942.330 евра. У односу на 2020. годину остварени суфицит је био мањи за 32,42%.

У слободну зону је увезена роба у вредности од 304.426.437 евра и то:

- вредност репроматеријала потребног за процес производње – 304.339.715 евра и
- вредност увоза готових производа – 86.722 евра.

Увоз робе у односу на 2020. годину је био мањи за 13,21%, увоз репроматеријала за 13,22%, док је увоз готових производа био већи за 17,43%.

Из слободне зоне је извезена роба у вредности од 365.368.767 евра и то:

- извоз робе произведене у слободној зони – 365.304.326 евра и
- извоз робе корисника који се баве трговином – 64.441 евра.

Укупан извоз корисника слободне зоне је био мањи за 17,14% у односу на 2020. годину, при чему је извоз робе произведене у слободној зони био мањи за 17,15%, док је извоз корисника који се баве трговином робе био већи за 38,65%.

У укупном извозу робе из слободне зоне, роба која је произведена у слободној зони је учествовала са 99,98%, а роба корисника који су се бавили трговином са 0,02%.

Слободна зона „Пирот” је остварила позитиван спољнотрговински биланс у износу од 211.785.879 евра. У односу на 2020. годину остварени суфицит је био мањи за 0,20%.

У слободну зону је увезена роба у вредности од 221.470.707 евра и то:

- вредност репроматеријала потребног за процес производње – 200.333.654 евра и
- вредност увоза готових производа – 21.137.053 евра.

Увоз робе у односу на 2020. годину је био већи за 31,85%, увоз репроматеријала за 26,05%, док је увоз готових производа био већи скоро 2,5 пута.

Из слободне зоне је извезена роба у вредности од 433.256.586 евра и то:

- извоз робе произведене у слободној зони – 430.116.597 евра и
- извоз робе корисника који се баве трговином – 3.139.989 евра.

Укупан извоз корисника слободне зоне је био већи за 13,96% у односу на 2020. годину, при чему је извоз робе произведене у слободној зони био већи за 15,12%, док је извоз корисника који се баве трговином робе био мањи за 52,05%.

У укупном извозу робе из слободне зоне, роба која је произведена у слободној зони је учествовала са 99,28%, а роба корисника који се баве трговином са 0,72%.

Слободна зона „Зрењанин” је остварила позитиван спољнотрговински биланс у износу од 54.605.867 евра. У односу на 2020. годину остварени суфицит је био мањи за 15,09%.

У слободну зону је увезена роба у вредности од 65.296.427 евра и то:

- вредност репроматеријала потребног за процес производње – 63.506.061 евро и
- вредност увоза готових производа – 1.790.366 евра.

Увоз робе у односу на 2020. годину је био мањи за 11,35%, увоз репроматеријала за 11,78%, док је увоз готових производа био већи за 7,39%.

Из слободне зоне је извезена роба у вредности од 119.902.294 евра и то:

- извоз робе произведене у слободној зони – 119.544.557 евра и
- извоз робе корисника који се баве трговином – 357.737 евра.

Укупан извоз корисника слободне зоне је био мањи за 13,09% у односу на 2020. годину, при чему је извоз робе произведене у слободној зони био мањи за 13,20%, док је извоз корисника који се баве трговином робе био већи за 53,30%.

У укупном извозу робе из слободне зоне, роба која је произведена у слободној зони је учествовала са 99,70%, док је роба корисника који се баве трговином учествовала са 0,30%.

Слободна зона „Нови Сад” је забележила негативни спољнотрговински биланс у износу од 19.679.854 евра. У односу на 2020. годину остварени дефицит је већи десет пута.

У слободну зону је увезена роба у вредности од 119.166.045 евра и то:

- вредност репроматеријала потребног за процес производње – 44.644.853 евра и
- вредност увоза готових производа – 74.521.192 евра.

У односу на 2020. годину, увоз робе је био већи за 41,93%, увоз репроматеријала за 0,04%, а увоз готових производа за 89,46%.

Из слободне зоне је извезена роба у вредности од 99.486.191 евро и то:

- извоз робе произведене у слободној зони – 83.878.989 евра и
- извоз робе корисника који се баве трговином – 15.607.202 евра.

Укупан извоз корисника слободне зоне је био већи за 21,34% у односу на 2020. годину, при чему је извоз робе произведене у слободној зони био већи за 9,00%, док је извоз корисника који се баве трговином робе био троструко већи.

У укупном извозу робе из слободне зоне, роба која је произведена у слободној зони је учествовала са 84,31%, док је роба корисника који се баве трговином учествовала са 15,69%.

„ФАС Слободна зона” Крагујевац је остварила позитиван спољнотрговински биланс у износу од 55.900.099 евра. У односу на 2020. годину остварени суфицит је био мањи за 47,52%.

У слободну зону је увезена роба у вредности од 236.302.275 евра и то:

- вредност репроматеријала потребног за процес производње – 182.022.971 евра и
- вредност увоза готових производа – 54.279.304 евра.

Увоз робе у односу на 2020. годину је био већи за 4,06%, увоз репроматеријала за 2,51%, а увоз готових производа за 9,61%.

Из слободне зоне је извезена роба у вредности од 292.202.374 евра и то:

- извоз робе произведене у слободној зони – 286.168.232 евра и
- извоз робе корисника који се баве трговином – 6.034.142 евра.

Укупан извоз корисника слободне зоне је био мањи за 12,41% у односу на 2020. годину, при чему је извоз робе произведене у слободној зони био мањи за 12,87%, док је извоз корисника који се баве трговином робе био већи за 16,95%.

У укупном извозу робе из слободне зоне, роба која је произведена у слободној зони је учествовала са 97,93%, а роба корисника који се баве трговином са 2,07%.

Слободна зона „Шабац” је остварила позитиван спољнотрговински биланс у износу од 30.625.429 евра. У односу на 2020. годину остварени суфицит је био мањи за 40,80%.

У слободну зону је увезена роба у вредности од 123.995.306 евра и целокупни увоз се односио на увоз репроматеријала потребног за процес производње у зони.

Увоз робе у односу на 2020. годину је био већи за 9,07%.

Из слободне зоне је извезена роба у вредности од 154.620.735 евра и целокупни извоз се односио на извоз производних корисника.

Укупан извоз корисника слободне зоне у односу на 2020. годину је био мањи за 6,52%.

У укупном извозу робе из слободне зоне, роба која је произведена у слободној зони је учествовала 100%.

Слободна зона „Ужице” је остварила позитиван спољнотрговински биланс у износу од 102.813.153 евра. У односу на 2020. годину остварени суфицит је био већи за 40,10%.

У слободну зону је увезена роба у вредности од 220.461.720 евра и то:

- вредност репроматеријала потребног за процес производње – 202.927.393 евра и
- вредност увоза готових производа – 17.534.327 евра.

Увоз робе у односу на 2020. годину је био већи за 76,01%, увоз репроматеријала за 73,93%, а увоз готових производа двоструко већи.

Из слободне зоне је извезено робе у вредности од 323.274.873 евра и то:

- извоз робе произведене у слободној зони – 320.689.239 евра и

- извоз робе корисника који се баве трговином – 2.585.634 евра.

Укупан извоз корисника слободне зоне је био већи за 62,74% у односу на 2020. годину, при чему је извоз робе произведене у слободној зони био већи за 63,81%, док је извоз корисника који се баве трговином робе био мањи за 10,01%.

У укупном извозу робе из слободне зоне, роба која је произведена у слободној зони је учествовала са 99,20%, а роба корисника који се баве трговином са 0,80%.

Слободна зона „Свилајнац” је остварила позитиван спољнотрговински биланс у износу од 4.673.457 евра. У односу на 2020. годину остварени суфицит је био мањи за 57,79%.

У слободну зону је увезена роба у вредности од 45.012.729 евра и целокупан увоз се односио на увоз репроматеријала потребног за процес производње.

Увоз робе у односу на 2020. годину је био већи за 65,16%.

Из слободне зоне је извезена роба у вредности од 49.686.186 евра и то роба произведена у слободној зони. Укупан извоз корисника слободне зоне је био већи за 29,64% у односу на 2020. годину.

Целокупна извезена роба је произведена у слободној зони.

Слободна зона „Смедерево” је остварила позитиван спољнотрговински биланс у износу од 38.650.157 евра. У односу на 2020. годину остварени суфицит је био већи за 11,18%.

У слободну зону је увезена роба у вредности од 99.234.874 евра и то:

- вредност репроматеријала потребног за процес производње – 78.817.835 евра и
- вредност увоза готових производа – 20.417.039 евра.

Увоз робе у односу на 2020. годину је био већи за 53,71%, увоз репроматеријала за 34,85%, док је увоз готових производа био већи за више од три пута.

Из слободне зоне је извезена роба у вредности од 137.885.031 евра и то:

- извоз робе произведене у слободној зони – 117.467.992 евра и
- извоз робе корисника који се баве трговином – 20.417.039 евра.

Укупан извоз корисника слободне зоне је био већи за 38,82% у односу на 2020. годину, при чему је извоз робе произведене у слободној зони био већи за 26,02%, док је извоз корисника који се баве трговином робе био већи скоро 3,5 пута.

У укупном извозу робе из слободне зоне, роба која је произведена у слободној зони је учествовала са 85,19%, а роба корисника који се баве трговином 14,81%.

Слободна зона „Крушевац” је остварила позитиван спољнотрговински биланс у износу од 4.268.647 евра. У односу на 2020. годину остварени суфицит је био већи за 46,01%.

У слободну зону је увезена роба у вредности од 12.277.062 евра и то:

- вредност репроматеријала потребног за процес производње – 12.143.276 евра и
- вредност увоза готових производа – 133.786 евра.

У односу на 2020. годину, увоз робе је био већи за 39,62%, увоз репроматеријала за 43,53%, док је увоз готових производа био мањи за 59,77%.

Из слободне зоне је извезена роба у вредности од 16.545.709 евра, при чему је извоз робе произведене у зони износио 15.916.874 евра, док је вредност извоза корисника који се баве трговином износила 628.835 евра.

Укупан извоз корисника слободне зоне је био већи за 41,22% у односу на 2020. годину.

У укупном извозу робе из слободне зоне, роба која је произведена у слободној зони је учествовала са 96,20%, а роба корисника који се баве трговином са 3,80%.

Слободна зона „Врање” је остварила негативан спољнотрговински биланс у износу од 6.869 евра. У слободну зону је увезена роба у вредности од 6.869 евра и целокупан увоз се односио на увоз репроматеријала потребног за процес пробне производње.

Из слободне зоне није било извоза, имајући у виду да производни корисници нису у току 2021. године отпочели процесе производње већ су били у фази припреме и пробне производње.

Слободна зона „Прибој” је остварила позитиван спољнотрговински биланс у износу од 10.213.851 евра. У односу на 2020. годину остварени суфицит је био већи за 1,94%.

У слободну зону је увезена роба у вредности од 7.853.370 евра и то репроматеријал.

Увоз робе у односу на 2020. годину је био већи за 62,43%.

Из слободне зоне је извезена роба у вредности од 18.067.221 евра и то искључиво роба која је произведена у зони.

Укупан извоз корисника слободне зоне је био већи за 21,63% у односу на 2020. годину.

Целокупна извезена роба је произведена у слободној зони.

Слободна зона „Београд” је остварила позитиван спољнотрговински биланс у износу од 73.096.921 евра. У односу на 2020. годину остварени суфицит је био већи за 75,24%.

У слободну зону је увезена роба у вредности од 247.941.231 евра и то репроматеријал производних корисника.

Увоз робе у односу на 2020. годину је био 3,7 пута већи.

Из слободне зоне је извезена роба у вредности од 321.038.152 евра и то роба произведена у зони.

Укупан извоз корисника слободне зоне је био скоро троструко већи у односу на 2020. годину.

Сва извезена роба је произведена у слободној зони.

Слободна зона „Шумадија” у Крагујевцу је остварила позитиван спољнотрговински биланс у износу од 10.025.777 евра, што је скоро четвороструко више у односу на 2020. годину. У слободну зону је увезена роба у вредности од 16.068.150 евра и то репроматеријал производног корисника. Увоз робе у односу на 2020. годину је био већи више од 2,8 пута.

Из слободне зоне је извезена роба у вредности од 26.093.927 евра и то роба произведена у зони. Извоз робе у односу на 2020. годину је био већи 3,2 пута.

Сва извезена роба је произведена у слободној зони.

Табела 1. Корисници слободних зона који су остварили највећи извоз

Редни број	Предузеће	Слободна зона	Укупан извоз (у еврима)
1.	Tigar Tyres	Пирот	415.699.248
2.	FCA Srbija	ФАС Слободна зона	262.468.928
3.	ZF Serbia	Београд	184.527.621
4.	Impol Seval valjaonica aluminijuma Sevojno	Ужице	169.562.486
5.	Valjaonica bakra Sevojno	Ужице	148.973.504
6.	Flender	Суботица	136.877.034
7.	Mei Ta Europe	Београд	128.686.508
8.	DAD Draxlmaier Automotive	Зрењанин	113.082.295
9.	Contitech Fluid	Суботица	83.384.000
10.	Yazaki Srbija	Шабац	82.909.954

2.4. Утицај слободних зона на привредни развој Републике Србије

Слободне зоне су у 2021. години значајно утицале на привредни развој Републике Србије, чиме су и оправдале постојање овог концепта. У свим економским категоријама је дошло до пораста, чиме су ублажене последице изазване пандемијом у претходним годинама.

Када говоримо о инвестицијама, 2021. година је била најуспешнија инвестициона година у слободним зонама од њиховог оснивања. Укупно је инвестирано 825.137.392 евра, што значи да је ниво инвестиција у слободним зонама био већи скоро 3,5 пута у односу на 2020. годину. Инвестирано је у изградњу објеката, куповину земљишта, куповину најсавременије опреме чиме је извршен трансфер технологија, ИТ опрему, одржавање машина и алата и др.

Директна последица инвестиционих улагања је и пораст броја запослених у слободним зонама. Укупан број запослених у слободним зонама је износио 42.046 и у односу на 2020. годину додатно је запослено 2.015 радника, што представља повећање од 5,03%. Пораст броја запослених нарочито је био видљив у слободним зонама у Београду, Новом Саду, Прибоју, Свилајнцу, Смедереву, Крушевцу и Слободној зони „Шумадија” у Крагујевцу. Тиме слободне зоне значајно утичу на смањење стопе незапослености на нивоу Републике Србије, а нарочито на смањење незапослености на нивоу локалних самоуправа у којима послују слободне зоне.

Спољнотрговински суфицит које су оствариле слободне зоне износио је 637.914.844 евра, док је покривеност увоза извозом износила 137,10%, што представља позитиван утицај на спољнотрговински биланс Републике Србије, чиме се слободне зоне још једном потврђују као извозно оријентисани концепт.

Истичемо да се број корисника у претходној години повећао за 5,58% у односу на 2020. годину. Укупно је 227 корисника своје пословне активности у 2021. години обављало у режиму рада слободне зоне. Корисници су остварили бројне односе са привредним субјектима ван подручја слободних зона и користили услуге транспорта, шпедиције, грађевинских радова, услуге оплемењивања и дораде, услуге одржавања машина, опреме и

алата, заштите на раду, кетеринга и бројне друге услуге чиме подстичу локални економски развој и развој националне привреде.

Слободна зона „Суботица” је у 2021. години остварила значајан утицај на привреду Републике Србије. Ова слободна зона је позитивно допринела спољнотрговинском билансу земље у износу од 60.942.330 евра, обзиром да су сви корисници слободне зоне извозно оријентисани.

Корисници слободне зоне су у претходној години инвестирали 63.118.766 евра, што је значајно повећање у односу на 2020. годину. Компаније које послују у слободној зони су пореклом из Европске уније и Сједињених Америчких Држава. Већина корисника слободне зоне су у претходној години имали инвестициона улагања. Улагано је у основна средства за потребе новог корисника слободне зоне, немачке компаније „Boysen Abgassysteme” д.о.о. Суботица, док су остали корисници инвестирали у земљиште, грађевинске објекте, машине и алате, као и нову опрему за производњу, чиме је извршен трансфер технологија.

Ова слободна зона значајно утиче на смањење незапослености у граду Суботици, његовој околини и Кикинди. Број запослених радника код корисника слободне зоне је износио 5.674 и то код корисника слободне зоне у Суботици 4.958, док је код корисника „Zorras Industries Serb” д.о.о. Кикинда, који послује у слободној зони на локацији у Кикинди било запослено 716 радника. Значајан број радника у слободној зони ангажован је из суседних места и околине, чиме је додатно повећана упосленост града и целе Бачке.

Корисници слободне зоне су остварили пословне односе и користили услуге бројних привредних субјеката из околине који послују ван режима рада слободне зоне, од којих су најважније: изградња инвестиционих објеката, услуге инжењеринга, транспорта, шпедиције, осигурања објеката и производње, противпожарне заштите и заштите на раду, затим услуге инсталирања опреме и машина, ИТ услуге, књиговодствене услуге, као и друге услуге. За наведене услуге, укључено је преко 40 компанија са територије Суботице и ширег региона.

Слободна зона „Пирот” је у претходној години била најуспешнија слободна зона у Републици Србији када се говори о позитивном спољнотрговинском билансу. Остварен је спољнотрговински суфицит у износу од 211.785.879 евра.

Ова слободна зона је лидер и у броју корисника у режиму рада слободне зоне. У претходној години, укупно 86 корисника је своје пословне активности обављало у слободној зони и запошљавало 6.010 радника. Упркос пандемији и последицама које је изазвала на глобалном нивоу, број корисника ове слободне зоне у односу на 2020. годину је додатно порастао за седам корисника, што представља повећање за 8,86%.

Инвестициона улагања у претходној години су такође већа у односу на 2020. годину. Укупно је инвестирано 54.161.029 евра, а пре свега у објекте, опрему набавку нових цнц машина и др.

Имајући у виду да се слободна зона простире на локацији у Пироту, Димитровграду и Бабушници, ова слободна зона има значајну улогу и позитиван утицај на привреду југоисточног дела земље.

Главни програм у Слободној зони „Пирот” је производња путничких и скутер гума компаније „Tigar Tyres” д.о.о. Пирот чији се производи извозе на тржишта Европе, Африке и Блиског Истока. Највише се извози у Француску, Шпанију, Италију, Русију и Пољску.

Услуге које није у могућности да пружи својим корисницима, слободна зона

обезбеђује од других привредних субјеката са подручја општине Пирот. Ова сарадња је нарочито изражена у области грађевинарства где су пројектанти и извођачи радова у слободној зони локалне фирме. Пословима царинског посредовања бави се, поред слободне зоне, десетак шпедитерских фирми из Пирота, Димитровграда, Ниша и Београда.

У Слободној зони „Зрењанин” је у 2021. години забележен позитиван спољнотрговински биланс у износу од 54.605.867 евра, чиме је обезбеђена вишеструка покривеност увоза извозом.

У претходној години инвестирана су рекордна средства у слободну зону, с обзиром да је кинеска компанија „Linglong International Europe” д.о.о. Зрењанин инвестирала у грађевинске објекте, земљиште и опрему 385.770.747 евра. Наведена компанија је прву фабрику гума у Европи отворила управо на подручју ове слободне зоне.

Укупно планирана инвестициона улагања на подручју слободне зоне износе 800.000.000 евра. То су значајна улагања која ће град Зрењанин и овај део Баната позиционирати као покретаче привреде на националном нивоу. Пробна производња, која је била планирана у 2021. години, одложена је за почетак 2022. године.

У слободној зони је у 2021. години било запослено укупно 4.330 радника. Иако је број радника у односу на 2020. годину мањи за 15,25%, можемо да кажемо да ће слободна зона у наредном периоду значајно допринети смањењу незапослености у Зрењанину и околини, јер се очекује позитиван ефекат нових инвестиционих улагања који ће бити бити видљив у годинама које предстоје.

Пад укупне производње и извоза у овој зони је последица смањења производње највећег корисника у слободној зони, немачке компаније „DAD Draxlmaier Automotive”, чије пословање директно зависи од компаније „FCA Србија” д.о.о. Крагујевац.

Набавка робе са подручја ван зоне односи се на испоручиоце смоле, палета, иверице, фолија, подножја за каду, стопица, катализатора, као и картонске амбалаже. Ван слободне зоне, за потребе корисника, набављају се заштитна одела, ПВЦ елементи, храна за запослене, металне конструкције, дрвене конструкције, те разни потрошни и режијски материјали. Поред тога, користе се и услуге обезбеђења, као и превоза за запослене.

Постоји низ добављача са територије Републике Србије који својим производима учествују у финалним производима који се израђују у Слободној зони „Зрењанин”.

У Слободној зони „Нови Сад” је у 2021. години било значајнијих улагања капитала и раста инвестиција у односу на 2020. годину - инвестирано је укупно 53.530.952 евра. Постојећи производни корисници су имали инвестициона улагања у нову опрему као и реконструкцију и проширење постојећег пословног простора, затим у одржавање, ИТ опрему, лиценце и софтвере, линије за производњу и др. Укупна улагања највише су се одразила на пораст броја запослених у слободној зони, имајући у виду да је у односу на 2020. годину запослено нових 772 радника, што представља раст за 27,04%. Позитивни ефекти инвестиционих улагања тек се очекују у наредном периоду и огледаће се, пре свега, у порасту броја запослених у слободној зони, трансферу савремених технологија и додатном активирању привреде и изван граница слободне зоне.

Вредност производње у 2021. години је износила 122.654.617 евра и у односу на 2020. годину је била већа за 35,73%. Извоз робе произведене у слободној зони је био већи за 9,00%, а вредност промета за 40,88%.

Корисници слободне зоне обављају пословне активности и са привредним субјектима изван подручја слободне зоне. Користе се услуге транспорта материјала, радника и готових производа, затим услуге саветовања и безбедности на раду, монтаже и одржавања опреме, програмирања опреме, пуњења, паковања и друге услуге.

„ФАС Слободна зона” Крагујевац је у 2021. години остварила мање успешне резултате у односу на 2020. годину, што је директна последица пандемије и отежаног пословања, али и чињенице да се ФИАТ-ов модел „ФИАТ 500Л” девету годину производи без значајнијих измена што је довело до значајног смањења продаје овог аутомобила.

Ипак, пословање ове слободне зоне има значајан утицај на спољнотрговински биланс Републике Србије. Остварен је суфицит у спољнотрговинском пословању у износу од 55.900.099 евра, чиме је ова слободна зона значајно утицала на позитиван спољнотрговински биланс Републике Србије.

Компанија „FCA Srbija” д.о.о. Крагујевац се налази у самом врху највећих извозника Републике Србије и у претходној години је извезла робу у вредности од 262.468.928 евра.

Корисници слободне зоне су у 2021. години инвестирали 3.418.470 евра. Инвестирано је претежно у опрему и грађевинске објекте.

Пословање „ФАС Слободна зона” је имало значајан утицај на пословање привредних субјеката који послују у Републици Србији. Позитивни ефекти посебно се осећају у привреди Крагујеваца и околних места. Привредне гране на које је остварен значајан ефекат су: енергетика, транспорт, професионалне услуге, грађевинарство, угоститељство, индустрија обраде секундарних сировина, итд.

Слободна зона „Шабац” је у претходној години остварила суфицит у спољнотрговинском пословању у износу од 30.625.429 евра.

Укупно је инвестирано 151.500.838 евра и у односу на 2020. годину је дошло до значајног пораста нивоа инвестиција. Већина корисника слободне зоне је у претходној години имала инвестициона улагања, а највише је инвестирано у изградњу објеката, опрему и земљиште корисника слободне зоне, кинеске компаније „Minth Automotive Europe”, која пословање у режиму рада слободне зоне развија на локацији у Лозници. Остали корисници зоне су инвестирали у објекте, земљиште, опрему, машине и алате, како би наставили даљи развој пословања. С обзиром да је компанија „Minth Automotive Europe” тек у првој фази развоја на овом подручју, а изван је и долазак великих мултинационалних компанија које ће отпочети своје пословање у овој зони и запослити већи број радника, очекује се да слободна зона „Шабац” у наредном периоду остане мотор развоја Шапца и околине.

Корисници слободне зоне користе бројне услуге привредних субјеката који послују ван режима слободне зоне, као што су: услуге извођења грађевинских радова, услуге транспорта, шпедиције, превоза радника, услуге кетеринга, заштите на раду и друге.

Слободна зона „Ужице” је остварила значајне резултате у свим економским категоријама. Ти резултати трасирали су пут слободне зоне ка једној од најуспешнијих слободних зона у Републици Србији.

Вредност остварене производње је у односу на 2020. годину порасла за 56,54%. Вредност извоза произведене робе у зони порасла је за 63,81%, док је вредност укупног промета у претходној години износила 778.151.276 евра, што представља повећање од 66,90% у односу на 2020. годину.

Остварен је спољнотрговински суфицит у износу од 102.813.153 евра. Успешни резултати су последица повећања производње два највећа корисника слободне зоне, али и раста берзанских цена основних сировина у производњи, пре свега бабра и алуминијума, чиме је успех још већи, с обзиром да није последица уласка нових корисника у режим рада слободне зоне. Укупно је у претходној години инвестирано 3.405.291 евро, чиме су корисници модернизовали и реконструисали постојећу опрему. Инвестициона улагања и повећање обима производње довели су до потребе за додатним ангажовањем радника, па је тако у претходној години додатно запослен 61 радник, чиме се број радника попео на 1.910, што у односу на 2020. годину представља повећање од 3,30%.

Корисници зоне за потребе набавке сировина, репроматеријала, резервних делова, израде алата као и одржавања опреме, послују са 250 добављача са подручја града Ужица и околине. С обзиром да су корисници зоне извозно оријентисани и да дневно преко 50 камиона улази и излази из слободне зоне, евидентно је ангажовање предузећа која се баве транспортом. Поред наведеног, корисник зоне „Ваљаоница бабра” а.д. је највећи добављач наменске индустрије „Први партизан” из Ужица.

У Слободној зони „Свилајнац” су у 2021. години остварени позитивни резултати у многим економским категоријама, што слободну зону профилише као покретач развоја општине Свилајнац и читавог Поморавског управног округа.

Корисници слободне зоне, пореклом из Републике Србије, Савезне Републике Немачке, Италије и Швајцарске остварили су позитиван спољнотрговински биланс у износу од 4.673.457 евра.

Број запослених у слободној зони је додатно увећан за нових 177 радника, што је у односу на 2020. годину представљало повећање од 21,85%. Број запослених код корисника слободне зоне на крају 2021. године је био 987 радника.

Вредност остварене производње у 2021. години је износила 76.163.530 евра и у односу на претходну годину је била већа за 67,44%, док је извоз робе из слободне зоне у претходној години порастао за 29,64%. Значајно је повећан и унос репроматеријала са тржишта Републике Србије, чиме је додатно подстакнута домаћа привреда. Вредност уноса домаћег репроматеријала износила је 14.110.773 евра и у односу на 2020. годину је била већа за више од два пута.

Корисници слободне зоне су у току 2021. године инвестирали 13.926.292 евра у набавку савремене опреме и постројења, затим у зграде и ИТ, што представља значајно повећање у односу на 2020. годину.

Привредни субјекти који послују у овој слободној зони сарађују са пословним партнерима ван зоне тако што користе услуге транспорта, шпедиције, услуге оплемењивања, дораде и слично. Нарочито је то случај код компаније „Alpha Technics” која користи услуге фарбања, машинске обраде, цинковања, савијања, пескарења, антикорозивне заштите челичних конструкција и сл. изван зоне, чиме додатно подстиче локалну привреду. Корисници слободне зоне користе бенефите концепта дуалног образовања, па се 2021. године већ четврта генерација ученика средње школе у Свилајнцу оспособљавала за рад у компанијама. Осим тога, у циљу обављања стручне праксе код корисника слободне зоне, потписан је и уговор о пословно-техничкој сарадњи са три факултета.

Слободна зона „Смедерево” представља значајан елемент развоја града и целокупног Подунавског округа. У 2021. години је остварен суфицит у спољнотрговинском пословању у износу од 38.650.157 евра. У односу на претходну годину, спољнотрговински суфицит је додатно порастао за 3.885.444 евра (11,18%).

Значајан је и раст запослености у слободној зони. Број запослених је порастао за 939 радника и укупно је на крају 2021. године износио 4.392 радника, што је у односу на 2020. годину представљало повећање од 27,19%. Томе је највише допринео раст броја запослених у компанији „ПКС Wiring Systems”, обзиром да је у 2021. години додатно ангажовано 890 радника.

Компаније „Metech”, „ПКС Wiring Systems” и „Kaizen”, успешно примењују усвојен систем дуалног образовања и на тај начин регрутују нова лица за своја производна постројења.

Корисници ове слободне зоне у свом пословању врше и активно оплемењивање, односно дораду полупроизвода и финалних производа ван зоне. У Слободној зони „Смедерево” послује шест компанија и то у области металне индустрије. Захваљујући управо овој чињеници, остварена је кооперација не само међу корисницима слободне зоне, већ и у сектору малих и средњих предузећа ван зоне која за потребе корисника врше дораду полупроизвода.

Слободна зона „Крушевац” је у 2021. години остварила успешне резултате. Остварен је суфицит у спољнотрговинском пословању у износу од 4.268.647 евра који је у односу на 2020. годину био већи за 46,01%. Инвестирано је укупно 7.922.520 евра, у изградњу и реконструкцију објеката, као и у набавку, ремонт и модернизацију постојеће опреме. Обим инвестиционих улагања је био за 70,34% мањи него у 2020. години, имајући у виду да је инвестициони циклус турске компаније „Eurotay” д.о.о. Адрани на локацији у Краљеву завршен.

У слободној зони се производе гуме за тракторе, прикључна возила, мотокултиваторе, грађевинске машине, скутере и бицикле, пиротехничка средства, заштитна опрема, производи од текстила и одећа.

Број запослених на крају 2021. године је износио 2.120 радника и у односу на 2020. годину број радника је додатно повећан за 323 радника (17,97%). Обе компаније, корисници слободне зоне, значајно су подигле број запослених у претходној години.

Корисници слободне зоне користе услуге шпедитерских предузећа, услуге транспорта, одржавања машина, опреме и објеката као и услуге предузећа која послују изван граница слободне зоне, а која врше услуге активног оплемењивања корисницима слободне зоне.

У Слободној зони **„Врање”** су у 2021. години први пут остварене економске активности. Кинеска компанија „XingYu Automotive Lighting Systems” је инвестирала укупно 16.811.919 евра и то у објекат и опрему, а укупне планиране инвестиције за овај пројекат износе 60.000.000 евра. За потребе изградње ангажоване су домаће компаније, чиме је додатно упуслена домаћа привреда. Ова компанија је на подручју слободне зоне изградила објекат од 29.820m² и током 2021. године је вршила тестну производњу, израду узорака и калупа који нису за продају.

Слободна зона „Прибој” је у 2021. години остварила успешне пословне резултате. Корисници ове слободне зоне су остварили суфицит у спољнотрговинском пословању у износу од 10.213.851 евро и у односу на 2020. годину, суфицит остварен у спољнотрговинском пословању је додатно увећан за 1,94%. Слободна зона је лидер међу зонама у покривености увоза извозом, имајући у виду да је покривеност у овој години више него дупла. У 2021. години повећана је вредност репроматеријала који је у слободну зону ушао са тржишта Републике Србије, па је домаћи репроматеријал у претодној години учествовао са 34,58% у укупно утрошеном репроматеријалу у процесу производње.

Остварен је и значајан раст у броју запослених - додатно је ангажовано 129 радника, те је ова зона запошљавала укупно 513 радника, што је представљало повећање од 33,59% у односу на 2020. годину.

Позитиван утицај на привреду Републике Србије се види и у укупно оствареној производњи и извозу. Корисници слободне зоне су остварили укупну производњу у вредности од 19.768.812 евра. У односу на 2020. годину вредност остварене производње је била већа за 30,52%. Укупно је извезено робе у вредности од 18.067.221 евро, што је у односу на 2020. годину представљало раст од 21,63%.

Такође, корисници слободне зоне користе услуге привредних субјеката са територије града Прибоја и околине, и то услуге транспорта, банака, књиговодствене услуге, као и услуге оплемењивања и дораде за кориснике слободне зоне.

Слободна зона „Београд” је и у 2021. години наставила свој успешан развој, те добија статус једне од водећих у Републици Србији.

У слободној зони је инвестирано 53.167.641 евро, што представља наставак вишегодишњег улагања у слободну зону. Имајући у виду да су инвестиције у овој слободној зони из године у годину на високом нивоу, а да поједини корисници слободне зоне нису још увек своју производњу довели до максимума, као и да су у току велики инвестициони пројекти, очекује се да ова слободна зона у наредном периоду постане лидер међу зонама. Инвестирано је претежно у грађевинске радове и опрему немачких корисника слободне зоне на локацији у Панчеву, као и кинеског корисника на локацији у Баричу. Као последица улагања, дошло је до пораста запослености у слободној зони у 2021. години. Укупно је било запослено 4.660 радника, што је у односу на 2020. годину представљало повећање од 26,05%. Сарадња са образовним институцијама, општинама града Београда и града Панчева, допринела је да корисници зоне испуњавају своје потребе за младим кадровима одговарајућих стручних профила.

Значајни су и резултати које је слободна зона остварила у спољнотрговинском пословању. Остварен је суфицит у износу од 73.096.921 евро, који је у односу на 2020. годину додатно порастао за 75,24%.

Остварена је производња у вредности од 345.685.115 евра, и у односу на 2020. годину порасла је за више од три пута. Извоз робе произведене у слободној зони већи је скоро три пута, док је вредност укупног промета премашила пола милијарде евра (582.599.586 евра) и у односу на 2020. годину је утростручена.

Корисници слободне зоне одржавали су стабилан ланац добављача и пружаоца услуга са домаћег тржишта. Почетак рада новог корисника је омогућио да се постојећи ланац добављача прошири, чиме је извршен значајан утицај на развој привредних делатности изван подручја слободне зоне, као и повећање запослености у окружењу. Домаћи привредни субјекти су обављали одређене производне и услужне активности за

потребе корисника слободне зоне, као што су услуге сервисирања опреме и алата, кетеринга, здравствене заштите запослених и сл. Корисници зоне су, поред услуга шпедиције и транспорта, ангажовали домаће привредне субјекте и за потребе складиштења отпада, противпожарне заштите, као и у сврхе консалтинга, обука, стручних анализа и слично.

Слободна зона „Шумадија” је у 2021. години остварила суфицит у спољнотрговинском пословању у износу од 10.025.777 евра и као најмлађа слободна зона, успешно се придружила осталим слободним зонама као извозно оријентисана слободна зона.

Остварена је производња у вредности од 27.131.643 евра, што представља повећање од скоро три пута у односу на 2020. годину. Укупан извоз из слободне зоне је већи три пута у односу на претходну годину, а вредност инвестиција 2,7 пута. Корисници слободне зоне, три кинеске компаније, инвестирале су у основна средства укупно 12.763.048 евра. Значајан је и пораст запослених у слободној зони у односу на претходну годину. Укупан број радника који је радио у зони у 2021. години је износио 580, што у односу на претходну годину представља повећање за 29,46%. Успешни резултати слободне зоне у 2021. години профилишу ову слободну зону као један од фактора развоја града Крагујевца и околине.

III Пословање привредних друштава за управљање слободним зонама

Према подацима из достављених извештаја за 2021. годину, укупни остварени приходи привредних друштава за управљање слободним зонама износили су 856.267.909,00 динара, расходи 748.518.321,00 динар, а остварена нето добит 107.749.588,00 динара.

У односу на 2020. годину, укупна нето добит је била већа за 26,33%, упркос чињеници да се пословање свих привредних друштава одвијало у отежаним условима услед пандемије.

Назив привредног друштва за управљање Слободном зоном „Суботица” је **Друштво са ограниченом одговорношћу за управљање Слободном зоном „Суботица”**, са седиштем у Суботици, ул. Батинска бр. 94, ПИБ: 100852839, матични број: 08625689.

Град Суботица учествује са 83,7088% у оснивачком капиталу, „АТБ Север” а.д. Суботица учествује са 12,6022%, док сви остали оснивачи, и то: „Јавна складишта” д.о.о. за складиштење робе Суботица, „Братство” д.о.о. Суботица, „Зорка-Клотилд 1904” Суботица, „Магнотрон” д.о.о. Суботица, „Pan-Trade” д.о.о. Суботица, Вучинић Саша и Аутономна покрајина Војводине учествују са по 0,527% у оснивачком капиталу.

Привредно друштво управља слободном зоном укупне површине 72ha 14a 28m², која се простире на локацији у Суботици на површини од 68ha 95a 85m² и на локацији у општини Кикинда на површини од 3ha 18a 43m².

Привредно друштво у коме је запослено девет радника, остварило је укупне приходе 105.477.000,00 динара, расходи су износили 81.500.000,00 динара, а остварена нето добит 23.977.000,00 динара. У односу на 2020. годину нето добит је била мања за 34,43%.

Назив привредног друштва за управљање Слободном зоном „Пирот” је **„Слободна зона Пирот” а.д. Пирот**, ул. Николе Пашића бб, ПИБ: 100185123, матични број: 17108522.

Улог оснивача „Тигар” а.д. износи 65,71%, улог „Прогрес” Пирот износи 0,45%, општине Пирот 21,48%, улог „Униметал” д.о.о. Пирот износи 4,56%, док улог „Невеа Global” д.о.о. Београд износи 7,80%.

Привредно друштво управља слободном зоном укупне површине 139ха 95а 15м², која се простире на локацији у граду Пироту на површини од 127ха 20а 82м², подручју општине Димитровград на површини од 4ха 85а 66м², као и на подручју општине Бабушница на површини од 7ха 88а 67м².

Привредно друштво у коме је запослено 46 радника, остварило је укупне приходе у износу од 545.267.264,00 динара, расходи су износили 498.946.900,00 динара, а остварена нето добит 46.320.364,00 динара. У односу на 2020. годину нето добит је била већа за 75,74%.

Назив привредног друштва за управљање Слободном зоном „Зрењанин” је **Друштво са ограниченом одговорношћу за управљање Слободном зоном „Зрењанин”**, са седиштем у Зрењанину, ул. Цветна бр. 1, ПИБ: 103803745, матични број: 20019778.

Оснивачки улог компаније „Колра” д.о.о. Зрењанин износи 90,00%, док је удео града Зрењанина у оснивачком капиталу 10,00%.

Привредно друштво запошљава једног радника и управља слободном зоном површине 492ха 76а 93м².

Ово привредно друштво је у 2021. години остварило укупне приходе у износу од 11.258.095,00 динара, док су расходи износили 8.465.409,00 динара, а остварена нето добит 2.792.686,00 динара. У односу на 2020. годину нето добит је била већа за 164,47%.

Назив привредног друштва за управљање Слободном зоном „Нови Сад” је **„Слободна зона Нови Сад” д.о.о. Нови Сад**, ул. Бајчи Жилинског бр. 5а, ПИБ: 104787812, матични број: 20238526.

Удео оснивача „Јавно складиште слободна царинска зона Нови Сад” а.д. Нови Сад у оснивачком капиталу друштва износи 75,00%, док физичко лице Стефан Возаб учествује са 25,00% у оснивачком капиталу.

Површина Слободне зоне „Нови Сад” обухвата територију укупне површине 98ха 52а 42м².

Ово привредно друштво, у коме је запослено осам радника, имало је укупне приходе у износу од 76.758.447,00 динара, док су расходи износили 69.173.580,00 динара, а остварена нето добит 7.584.867,00 динара. У односу на 2020. годину нето добит је била већа за скоро пет пута.

Назив привредног друштва за управљање слободном зоном „ФАС Слободна зона” је **„СЗ ФАС” д.о.о. Крагујевац**, ул. Косовска бр. 4, ПИБ: 106270251, матични број: 20567279.

Оснивач овог привредног друштва је предузеће „FCA Srbija” д.о.о. Крагујевац. Привредно друштво управља слободном зоном укупне површине 176ха 45а 62м².

„ФАС Слободна зона” д.о.о. је остварила укупне приходе 2.822.050,00 динара, расходи су износили 2.833.960,00 динара и остварен је нето губитак од 11.910,00 динара. У односу на 2020. годину нето губитак је био већи за 19,10%.

Назив привредног друштва за управљање Слободном зоном „Шабац” је „**Слободна зона Шабац**” д.о.о. **Шабац**, ул. Београдски пут бб, ПИБ:106312637, матични број: 20576049.

Оснивач привредног друштва за управљање слободном зоном је град Шабац.

Површина Слободне зоне „Шабац” износи 488ha 36a 92m² и простире се на подручју града Шапца на површини од 333ha 22a 99m², општине Рума на површини од 48ha 06a 87m², општине Лозница на површини од 38ha 32a 54m², као и на подручју општине Инђија на површини од 68ha 74a 52m².

Друштво за управљање слободном зоном у коме су запослена четири радника, остварило је укупне приходе у износу од 11.056.522,00 динара, док су расходи износили 11.014.583,00 динара, а остварена је нето добит од 41.939,00 динара. У односу на 2020. годину нето добит је била мања за 77,84%.

Назив привредног друштва за управљање Слободном зоном „Ужице” је „**Слободна зона Ужице**” д.о.о. **Севојно**, ул. Првомајска бб, ПИБ: 106554104, матични број: 20630051.

Оснивачи слободне зоне: град Ужице, „Ваљаоница бакра Севојно” а.д. Севојно и „Импол Севал ваљаоница алуминијума” а.д. Севојно учествују са по 33,33% у основном капиталу друштва.

Површина Слободне зоне „Ужице” износи 55ha 38a 52m².

Наведено привредно друштво у коме је запослено осам радника, имало је укупне приходе 20.706.000,00 динара, расходи су износили 20.479.000,00 динара, а остварена је нето добит од 227.000,00 динара. У односу на 2020. годину нето добит је била већа за 35,12%.

Назив привредног друштва за управљање Слободном зоном „Свилајнац” је „**Привредно друштво за управљање Слободном зоном Свилајнац**” д.о.о. **Свилајнац**, ул. Светог Саве бр. 102, ПИБ: 107229875, матични број: 20759623.

Оснивач овог привредног друштва је општина Свилајнац.

Површина слободне зоне којом управља привредно друштво износи 57ha 33a 73m² и целокупна се простире на подручју општине Свилајнац.

Наведено привредно друштво у коме су запослена два радника, имало је укупне приходе 4.461.816,00 динара, док су расходи износили 4.140.121,00 динара, тако да је остварена нето добит од 321.695,00 динара. У односу на 2020. годину нето добит је била мања за 90,30%.

Назив привредног друштва за управљање Слободном зоном „Смедерево” је „**Слободна зона Смедерево**” д.о.о. **Смедерево**, ул. Ђуре Салаја бр. 17, ПИБ: 107438283, матични број: 20802715.

Оснивачи, град Смедерево и предузеће „Metech” д.о.о. Смедерево имају по 30,00% удела, док сви остали оснивачи: „Tom Trade” д.о.о. Смедерево, „Митрашиновић” д.о.о. Смедерево, „Inter-Mehanika” д.о.о. Скореновац и „Nafta” а.д. Београд, учествују са по 10,00% у основном капиталу друштва.

Површина Слободне зоне „Смедерево” износи 545ha 80a 73m² и простире се на подручју Града Смедерева на површини од 540ha 52a 44m² и на територији Града Пожаревца на површини од 5ha 28a 29m².

Привредно друштво запошљава једног радника, остварило је укупне приходе у износу од 21.052.267,00 динара, док су расходи износили 4.983.187,00 динара, тако да је остварена нето добит од 16.069.080,00 динара. У односу на 2020. годину нето добит је била већа за 69,39%.

Назив привредног друштва за управљање Слободном зоном „Крушевац” је **„Слободна зона Крушевац” д.о.о. Крушевац**, ул. Паруновачка бр. 18V, ПИБ: 107508760, матични број: 20817526.

Оснивач слободне зоне град Крушевац учествује са 40,00%, док „Мерима Тренд” д.о.о. Крушевац и „Грауал Кограосија” а.д. Крушевац учествују са по 30,00% у основном капиталу привредног друштва.

Површина Слободне зоне „Крушевац” износи 127ха 39а 18m² и простире се на локацији у граду Крушевцу на површини од 116ха 61а 50m² као и на локацији у граду Краљево на површини од 10ха 77а 68m².

Наведено привредно друштво у коме су запослена два радника, имало је укупне приходе 5.723.312,00 динара, док су расходи износили 4.450.804,00 динара, тако да је остварена нето добит од 1.272.508,00 динара. У односу на 2020. годину нето добит је била мања за 39,35%.

Назив привредног друштва за управљање Слободном зоном „Апатин” је **„Слободна зона Апатин” д.о.о. Апатин**, ул. Српских владара бр. 29, ПИБ: 108204648, матични број: 20951931.

Оснивач слободне зоне је општина Апатин са уделом од 100%.

Површина Слободне зоне „Апатин” износи 122ха 17а 04m² и цело подручје зоне се налази на локацији општине Апатин.

Наведено привредно друштво у коме су запослена три радника, имало је укупне приходе 3.806.099,00 динара, док су расходи износили 3.804.162,00 динара, тако да је остварен нето добитак од 1.937,00 динара. У односу на 2020. годину нето добит је била мања за 6,52%.

Назив привредног друштва за управљање Слободном зоном „Врање” је **„Слободна зона Врање” д.о.о. Врање**, ул. Милентија Поповића бр. 1, ламела 5, ПИБ: 108023766, матични број: 20917962.

Оснивач овог привредног друштва је град Врање са уделом од 100%.

Површина Слободне зоне „Врање” износи 130ха 53а 45m² и простире се на локацији у граду Врању на површини од 123ха 93а 30m² као и на локацији у граду Нишу на површини од 6ха 60а 15m².

Наведено привредно друштво у коме је запослено пет радника, имало је укупне приходе 10.074.064,00 динара, док су расходи износили 9.658.410,00 динара, тако да је остварена нето добит од 415.654,00 динара. У односу на 2020. годину нето добит је била већа за више од 168 пута.

Назив привредног друштва за управљање Слободном зоном „Прибој” је **„Слободна зона Прибој” д.о.о. Прибој**, ул. 12. јануара бр. 5/2, ПИБ: 108940370, матични број: 21097110.

Оснивач овог привредног друштва је општина Прибој са 100% уделом.

Површина Слободне зоне „Прибој” износи 26ha 90a 69m².

Наведено привредно друштво у коме је запослено 14 радника, имало је укупне приходе 16.082.990,00 динара, док су расходи износили 15.543.013,00 динара, тако да је остварена нето добит од 539.977,00 динара. У односу на 2020. годину нето добит је била мања за 14,15%.

Назив привредног друштва за управљање Слободном зоном „Београд” је „Слободна зона Београд 2015” д.о.о. Београд-Палилула, ул. Краљице Марије бр.1, ПИБ: 109168166, матични број: 21136492.

Оснивач овог привредног друштва је град Београд.

Површина Слободне зоне „Београд” износи 205ha 78a 00m² и простире се на локацији у Београду на површини од 98ha 31a 44m², на локацији у Панчеву на површини од 81ha 77a 84m² и на подручју општине Стара Пазова на површини од 25ha 68a 72m².

Наведено привредно друштво у коме су запослена два радника, имало је укупне приходе 14.517.983,00 динара, док су расходи износили 7.001.192,00 динара, тако да је остварена нето добит од 7.516.791,00 динара. У односу на 2020. годину нето добит је била већа за више од шест пута.

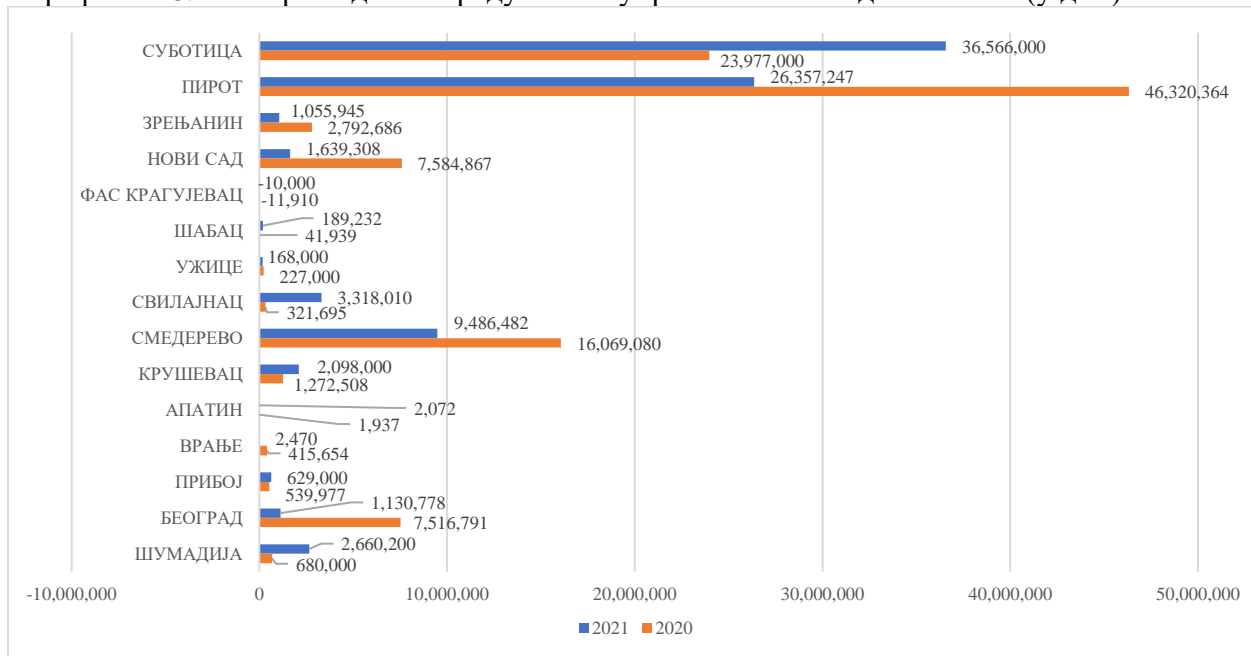
Назив привредног друштва за управљање Слободном зоном „Шумадија” је „Слободна зона Шумадија” д.о.о. Крагујевац, ул. Трг Тополиваца бр. 4, ПИБ: 111370115, матични број: 21470872.

Оснивач овог привредног друштва је град Крагујевац.

Површина Слободне зоне „Шумадија” износи 16ha 80a 00m².

Наведено привредно друштво у коме су запослена два радника, имало је укупне приходе 7.204.000,00 динара, док су расходи износили 6.524.000,00 динара, тако да је остварена нето добит од 680.000,00 динара.

Графикон 8. Остварена добит предузећа за управљање слободном зоном (у дин)

IV Пословање корисника слободних зона

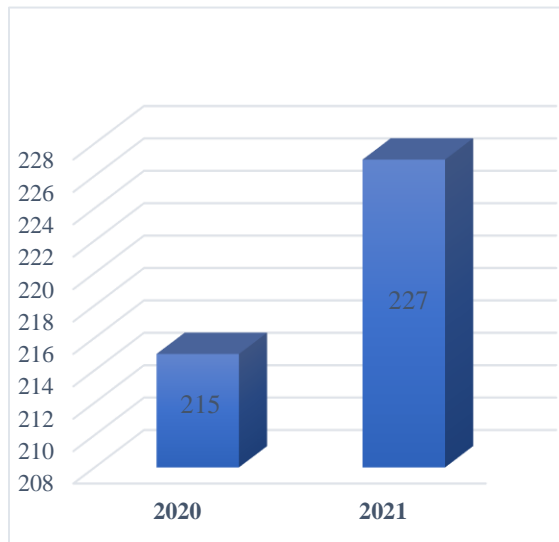
4.1. Број и структура корисника

Слободне зоне су у 2021. години имале укупно 227 корисника, од чега 185 домаћих и 42 страна корисника. У односу на 2020. годину укупан број корисника је био већи за 12 (5,58%). Од укупног броја корисника слободних зона, 96 су производне компаније (42,29%), док се 131 корисник (57,71%) бавио трговином робе и услужном делатношћу.

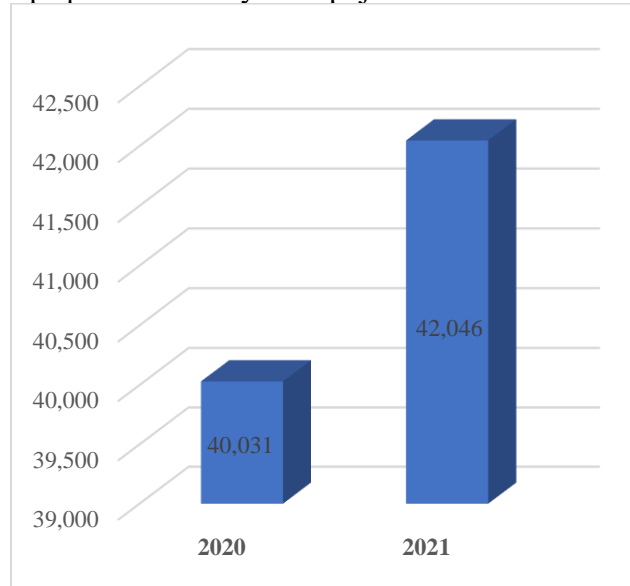
Укупан број запослених код корисника зона је износио 42.046 и упркос пандемији која је обележила 2020. годину је додатно порастао за 2.015 радника (5,03%).

Највећи број запослених је био код корисника који се баве производњом, 41.306 радника (98,24%), што је, уз ниво вредности производње и извоза, слободне зоне профилисало као производне слободне зоне које су извозно оријентисане. Мањи број, 740 радника (1,76%), је у претходној години био запослен код корисника који се баве трговином, пружањем услуга и код привредних друштава за управљање слободним зонама.

Графикон 9. Укупан број корисника

Графикон 10. Укупан број запослених

Слободна зона „Суботица“ је имала укупно 17 корисника, од чега 15 домаћих и два страна корисника. У односу на 2020. годину број корисника се повећао за једног корисника.

Производном делатношћу се бавило десет корисника, док се седам корисника бавило трговином и пружањем услуга.

Број запослених радника код корисника је износио 5.674 и тај број се у односу на 2020. годину смањило за 67 радника (1,17%).

Слободна зона „Пирот“ је у 2021. години имала 86 корисника, од чега 63 домаћа и 23 страна корисника. У односу на 2020. годину укупан број корисника се повећао за 8,86%.

Производном делатношћу се бавило 19 корисника, док се 67 корисника слободне зоне бавило трговином робе и пружањем услуга.

Број запослених радника код корисника зоне је износио 6.010 и тај број се у односу на 2020. годину смањено за 182 радника (2,94%).

Слободна зона „Зрењанин” је имала девет корисника, од чега шест домаћих и три страна корисника. У односу на 2020. годину укупан број корисника се повећао за једног корисника.

Производном делатношћу се бавило шест корисника, док су се остали корисници бавили трговином робе и пружањем услуга.

Број запослених радника код корисника је износио 4.330 и тај број се у односу на 2020. годину смањено за 779 радника (15,25%).

Слободна зона „Нови Сад” је имала укупно 44 корисника, од чега 31 домаћи корисник и 13 страних корисника. У односу на 2020. годину број корисника је већи за 2,33%.

Производном делатношћу се бавило девет корисника, док се 35 корисника слободне зоне бавило трговином робе и пружањем услуга.

Број запослених радника код корисника је био 3.627 и у односу на 2020. годину број радника се повећао за 772 (27,04%).

„ФАС Слободна зона” Крагујевац је имала 11 домаћих корисника који су запослили 3.015 радника. У односу на 2020. годину број корисника се није мењао, док је број запослених смањен за 63 радника (2,05%).

Производном делатношћу се бавило седам корисника, док су се остали корисници бавили трговином робе.

Слободна зона „Шабац” је имала укупно десет домаћих корисника. У односу на 2020. годину број корисника се није мењао. Сви корисници су се бавили производњом и запошљавали укупно 4.196 радника. У односу на 2020. годину број радника је био мањи за 422 радника (9,14%).

Слободна зона „Ужице” је имала десет домаћих корисника који су запослили 1.910 радника и у односу на 2020. годину број радника је већи за 61 запосленог (3,30%).

Производњом су се бавила четири корисника, док су се остали корисници бавили трговином.

Слободна зона „Свилајнац” је имала шест корисника. Број запослених радника код корисника је износио 987 и у односу на 2020. годину дошло је до повећања броја радника за 177 радника (21,85%).

Производном делатношћу се бавило пет корисника, док се један корисник слободне зоне бавио трговином.

Слободна зона „Смедерево” је имала укупно 13 домаћих корисника. Број запослених радника код корисника је износио 4.392 и у односу на 2020. годину број радника је већи за 939 (27,19%).

Производном делатношћу се бавило десет корисника, док су се три корисника слободне зоне бавила трговином робе и пружањем услуга.

Слободна зона „Крушевац” је имала укупно пет домаћих корисника. Број запослених радника код корисника је износио 2.120 и у односу на 2020. годину број радника је био већи за 323 радника (17,97%).

Производном делатношћу су се бавила два корисника, док су се три корисника слободне зоне бавила трговином робе и пружањем услуга.

Слободна зона „Врање” је имала укупно два домаћа корисника који су запошљавали 32 радника. Производном делатношћу се бавио један корисник слободне зоне, док се један корисник бавио услужном делатношћу.

Слободна зона „Прибој” је имала укупно седам домаћих корисника. Број запослених радника код корисника је износио 513 и у односу на 2020. годину је дошло до повећања за 129 радника (33,59%).

Производном делатношћу се бавило шест корисника, док се један корисник слободне зоне бавио пружањем услуга.

Слободна зона „Београд” је имала укупно четири домаћа корисника. Број запослених радника код корисника је износио 4.660 и у односу на 2020. годину је дошло до повећања за 963 радника (26,05%).

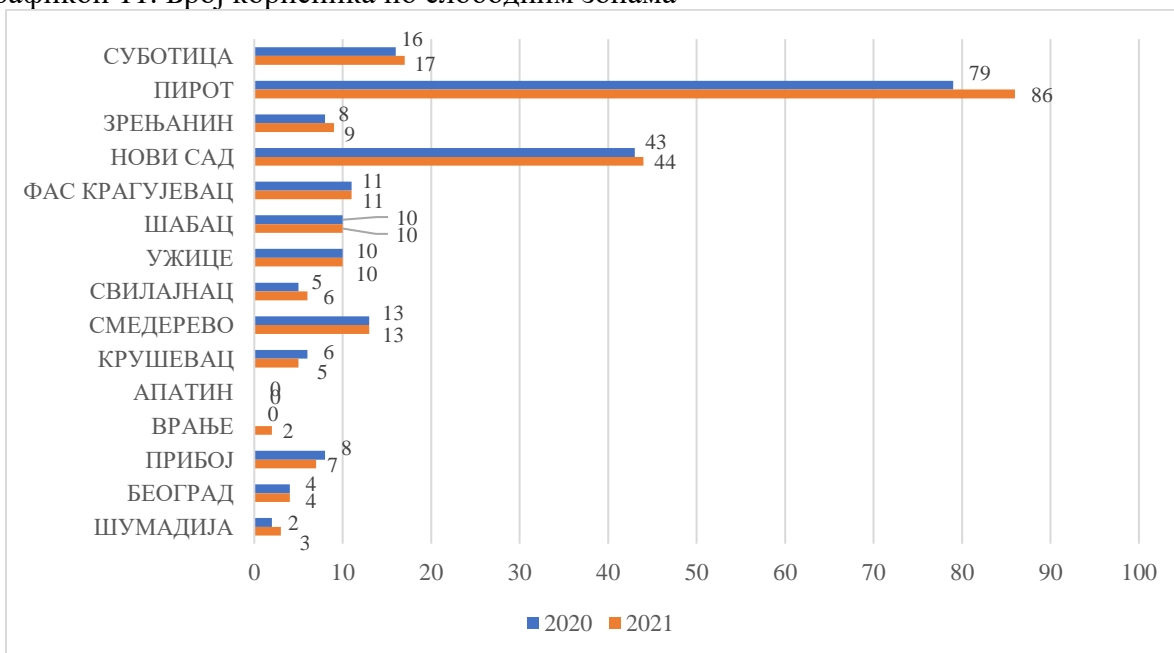
Сви корисници слободне зоне су се бавили производном делатношћу.

Слободна зона „Шумадија” је имала укупно три домаћа корисника. Број запослених радника код корисника је износио 580 и у односу на 2020. годину број радника је повећан за 132 радника (29,46%). Сви корисници слободне зоне су се бавили производњом.

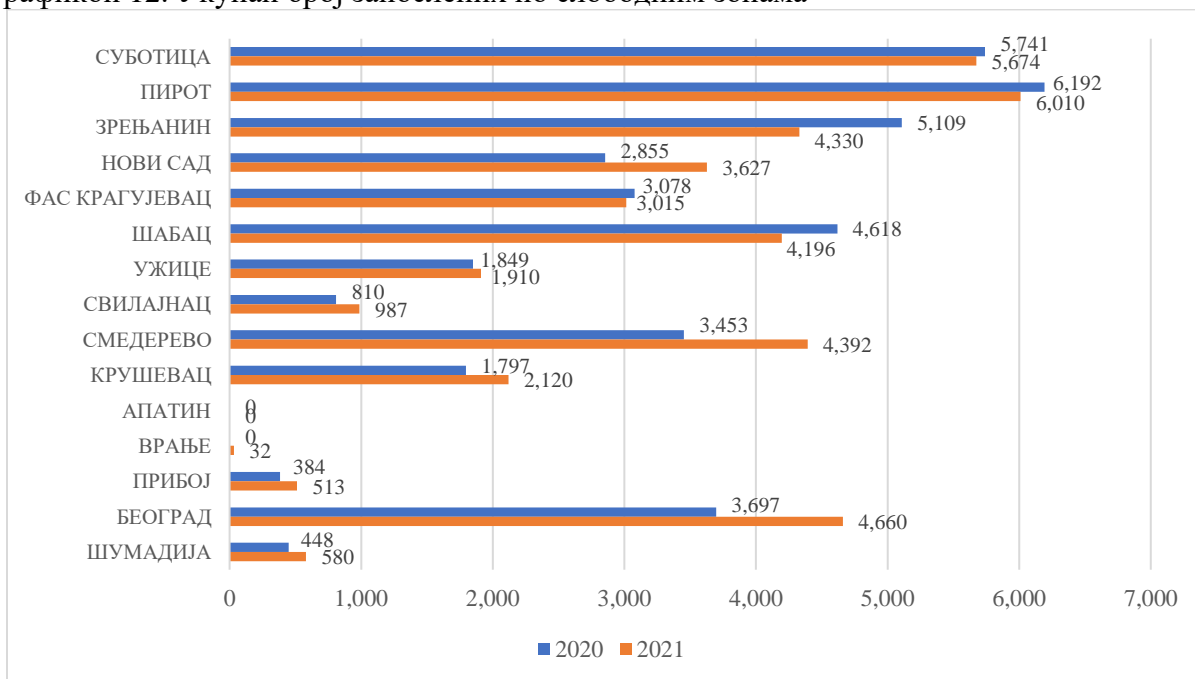
У слободној зони „Апатин” у претходној години није било корисника.

Графикон 11. Број корисника по слободним зонама

Графикон 12. Укупан број запослених по слободним зонама

4.2. Пословање корисника који се баве производном делатношћу

Током 2021. године, у 15 слободних зона 96 корисника се бавило производном делатношћу што је за четири корисника више (4,35%) у односу на 2020. годину.

У слободним зонама Републике Србије укупна вредност остварене производње у 2021. години је износила 2.631.463.099 евра.

У односу на 2020. годину укупна вредност остварене производње је била већа за 17,24%.

У вредности укупно произведене робе учешће домаћег репроматеријала је износило 317.889.559 евра, а учешће иностраног репроматеријала 1.426.333.718 евра.

У укупно утрошеном репроматеријалу учешће домаћег репроматеријала је 18,23%, док је учешће иностраног репроматеријала 81,77%.

На инострано тржиште је пласирано производа у вредности од 2.308.593.027 евра (89,85%), на домаће тржиште 182.315.412 евра (7,10%), док је мањи део производње у износу од 78.416.137 евра (3,05%) био пласиран унутар слободних зона Републике Србије.

Графикон 13. Пласман произведене робе по тржиштима

У Слободној зони „Суботица“ укупна вредност остварене производње у 2021. години је износила 376.766.582 евра. Вредност остварене производње по произвођачима:

- „Flender“ д.о.о. Суботица - 136.877.034 евра;
- „Norma Grupa Југоисточна Енџора“ д.о.о. Суботица - 37.324.778 евра;
- „Plastikcam East“ д.о.о. Суботица - 4.239.537 евра;
- „Ametek“ д.о.о. Суботица - 35.868.377 евра;
- „Zoppas Industries Serb“ д.о.о. Кикинда - 22.397.673 евра;
- „В+В Sensor Solutions“ д.о.о. Суботица – 1.543.349 евра;
- „Boysen Abgassysteme “ д.о.о. Суботица - 5.046.370 евра;
- „Contitech Fluid Serbia“ д.о.о. Суботица - 83.880.000 евра и
- „Swarovski Subotica“ д.о.о. Суботица - 49.589.464 евра.

У вредности укупно произведене робе, учешће домаћег репроматеријала је износило 6.393.866 евра, а учешће иностраног репроматеријала 291.911.127 евра.

У укупно утрошеном репроматеријалу учешће домаћег репроматеријала је износило 2,14% а иностраног 97,86%.

Највећи део производње у износу од 365.304.326 евра (99,87%) је пласиран на инострано тржиште док је вредност робе у износу од 476.653 евра (0,13%) пласирана на тржиште Републике Србије.

У односу на 2020. годину укупна вредност остварене производње је била мања за 17,32%.

У Слободној зони „Пирот” укупна вредност остварене производње у 2021. години је износила 501.614.262 евра. Вредност остварене производње по произвођачима:

- „Tigar Tyres” д.о.о. Пирот - 470.722.735 евра;
- „Тигар” а.д. Пирот – 18.364.969 евра;
- „Мамбиком Аграр” д.о.о. Београд – 1.730.186 евра;
- „Маиле Пиротекс” д.о.о. Пирот - 176.639 евра;
- „Малевос” д.о.о. Пирот - 128.825 евра;
- „Емирољо” д.о.о. Димитровград – 3.156.572 евра;
- „СЗУТР Стојановић” д.о.о. Пирот - 1.472.612 евра;
- „Есо Rubber” д.о.о. Димитровград - 10.958 евра;
- „AQ Inductive Components” д.о.о. Пирот – 628.698 евра;
- „Blockx Packaging” д.о.о. – 128.276 евра;
- „ВМ Stil 018” д.о.о. Ниш - 134.596 евра;
- „Зелени пут” д.о.о. Пирот - 75.930 евра;
- „Тери Инжењеринг” д.о.о. Пирот - 146.947 евра;
- „Best Tobacco” д.о.о. Пирот – 1.323.288 евра;
- „Serb-Packaging” д.о.о. Пирот - 11.070 евра;
- „Пиротекс Трико” д.о.о. Пирот - 781.402 евра;
- „Сарлах” д.о.о. Пирот - 93.559 евра и
- „D-companу” д.о.о. Бабушница - 2.527.000 евра.

У вредности укупно произведене робе, учешће домаћег репроматеријала је износило 11.893.065 евра, а учешће иностраног репроматеријала 197.021.526 евра.

У укупно утрошеном репроматеријалу, учешће домаћег репроматеријала је износило 5,69% а иностраног 94,31%.

Укупна вредност производа пласираних на инострано тржиште је износила 430.116.597 евра (91,18%). Вредност робе пласиране на тржиште Републике Србије је износила 36.007.847 (7,63%), док су робу у вредности 5.621.331 евра (1,19%) производни корисници пласирали унутар подручја зона.

У односу на 2020. годину укупна вредност остварене производње је била већа за 6,27%.

У Слободној зони „Зрењанин” укупна вредност остварене производње у 2021. години је износила 127.567.269 евра. Вредност остварене производње по произвођачима:

- „Колпа” д.о.о. Зрењанин - 5.323.470 евра;
- „Лк Арматуре” д.о.о. Зрењанин - 1.872.202 евра;
- „DAD Draexlmaier Automotive” д.о.о. Зрењанин - 112.355.827 евра и
- „DAT Draexlmaier Automotivetchnik” д.о.о. Зрењанин – 8.015.770 евра.

У вредности укупно произведене робе учешће домаћег репроматеријала је износило 21.148.565 евра, а учешће иностраног репроматеријала 58.017.535 евра.

У укупно утрошеном репроматеријалу учешће домаћег репроматеријала је 26,71%, док је учешће иностраног репроматеријала 73,29%.

На домаће тржиште је пласирано производа у вредности од 727.255 евра (0,57%), док је укупна вредност производа пласираних на инострано тржиште 119.544.557 евра (93,18%). Вредност робе пласиране унутар зона Републике Србије је износила 8.015.770 евра (6,25%).

У односу на 2020. годину укупна вредност остварене производње је била мања за 16,98%

У **Слободној зони „Нови Сад”** укупна вредност остварене производње у 2021. години је износила 122.654.617 евра. Вредност остварене производње по произвођачима:

- „Беларус Агропанонка” д.о.о. Нови Сад - 2.429.498 евра;
- „НИС ” а.д. Нови Сад - 14.071.217 евра;
- „System Design” д.о.о. Нови Сад - 770.721 евро;
- „Lear Corporation” д.о.о. Нови Сад - 47.293.537 евра;
- „Barry Callebaut South East Europe” д.о.о. Београд-Стари град - 17.595.037 евра;
- „Continental Automotive Serbia” д.о.о. Нови Сад – 31.541.797;
- „Агропанонка МТЗ Финке” д.о.о. Нови Сад - 862.589 евра и
- „BMTS Technology” д.о.о. Нови Сад - 8.090.221 евро.

У вредности укупно произведене робе, учешће домаћег репроматеријала је износило 14.908.790 евра а иностраног 54.982.782 евра.

У укупно утрошеном репроматеријалу учешће домаћег репроматеријала је износило 21,33%, док је учешће иностраног репроматеријала износило 78,67%.

На домаће тржиште су пласирани производи у вредности од 5.416.551 евра (4,65%), док је укупна вредност производа пласираних на инострано тржиште износила 83.878.989 евра (72,08%). Вредност произведене робе пласиране унутар зоне је износила 27.087.117 евра (23,27%).

У односу на 2020. годину укупна вредност остварене производње је била већа за 35,73%.

У **„ФАС Слободна зона” Крагујевац** укупна вредност остварене производње у 2021. години је износила 356.197.440 евра. Вредност остварене производње по произвођачима:

- „FCA Srbija” д.о.о. Крагујевац - 294.723.122 евра;
- „Adient Interiors” д.о.о. Крагујевац – 8.569.680 евра;
- „FCA Plastics Srbija” д.о.о. Крагујевац – 8.013.667 евра;
- „Marelli Automotive” д.о.о. Крагујевац – 1.749.317 евра;
- „Adient Seating” д.о.о. Крагујевац – 16.524.151 евро;
- „Sigit” д.о.о. Groшница – 17.714.858 евра и
- „PMC Automotive” д.о.о. Крагујевац – 8.902.645 евра.

У укупној вредности произведене робе, учешће домаћег репроматеријала је износило 79.050.427 евра, а учешће иностраног репроматеријала 172.283.309 евра.

У укупно утрошеном репроматеријалу учешће домаћег репроматеријала је 31,45%, док је учешће иностраног репроматеријала 68,55%.

На домаће тржиште су пласирани производи у вредности од 21.330.195 евра (6,18%), док је укупна вредност производа пласираних на инострано тржиште износила 286.168.232

евра (82,90%). Вредност производа пласираних унутар зоне је износила 37.691.919 (10,92%).

У односу на 2020. годину укупна вредност остварене производње је била мања за 2,64%.

У Слободној зони „Шабац” укупна вредност остварене производње у 2021. години је износила 162.366.292 евра. Вредност остварене производње по произвођачима:

- „SBE Serbia” д.о.о. Шабац – 9.764.356 евра;
- „Vorachel” д.о.о. Шабац – 5.417.142 евра;
- „CG Foods Europe” д.о.о. Рума – 5.683.023 евра;
- „Camozzi Srb” д.о.о. Шабац – 359.873 евра;
- „Refrion Refrigeration” д.о.о. Шабац – 4.478.269 евра;
- „HealthCare Europe” д.о.о. Рума – 44.256.844 евра;
- „Fox-Pac” д.о.о. Шабац – 4.488.938 евра;
- „ODS Technology” д.о.о. Шабац – 551.993 евра;
- „Yazaki Srbija” д.о.о. Шабац – 82.987.042 евра и
- „Mint Automotive Europe” д.о.о. Лозница – 4.378.812 евра.

У укупној вредности произведене робе, учешће домаћег репроматеријала је износило 14.735.415 евра, а учешће иностраног репроматеријала 89.355.775 евра.

У укупно утрошеном репроматеријалу учешће домаћег репроматеријала је износило 14,16%, а учешће иностраног репроматеријала 85,84%.

На домаће тржиште је пласирано производа у вредности од 5.766.743 евра (3,60%), док је укупна вредност производа пласираних на инострано тржиште износила 154.620.735 евра (96,40%).

У односу на 2020. годину, вредност остварене производње је била мања за 8,12%.

У Слободној зони „Ужице” укупна вредност остварене производње у 2021. години је износила 346.522.336 евра. Вредност остварене производње по произвођачима:

- „Ваљаоница бакра” а.д. Севојно – 177.971.789 евра;
- „Импол Севал” а.д. Севојно – 164.409.259 евра;
- „Импол Севал Техника” д.о.о. Севојно - 1.458.293 евра и
- „Атлас” д.о.о. Севојно – 2.682.995 евра.

У укупној вредности произведене робе учешће домаћег репроматеријала је износило 122.223.168 евра, а учешће иностраног репроматеријала 202.078.946 евра.

У укупно утрошеном репроматеријалу учешће домаћег репроматеријала је износило 37,69%, а учешће иностраног репроматеријала 62,31%.

На домаће тржиште је пласирано производа у вредности од 52.895.671 евро (14,16%), док је укупна вредност производа пласираних на инострано тржиште 320.689.239 евра (85,84%).

У односу на 2020. годину укупна вредност остварене производње је била већа за 56,54%.

У Слободној зони „Свилајнац” укупна вредност остварене производње у 2021. години је износила 76.163.530 евра. Вредност остварене производње по произвођачима:

- „Vossloh-Schwabe Serbia” д.о.о. Кушиљево – 36.184.256 евра;
- „Alfa Technics” д.о.о. Свилајнац – 27.855.665 евра;

- „A2000 Industrija-Elektronika” д.о.о. Свилајнац – 154.037 евра;
- „S.H.E. Superior Heating Elements” д.о.о. Свилајнац – 1.044.042 евра и
- „Regent Lighting” д.о.о. Свилајнац – 10.925.530 евра.

У укупној вредности произведене робе учешће домаћег репроматеријала је износило 11.563.211 евра, а учешће иностраног репроматеријала 42.155.208 евра.

У укупно утрошеном репроматеријалу учешће домаћег репроматеријала је износило 21,53%, док је учешће иностраног репроматеријала износило 78,47%.

На домаће тржиште су пласирани производи у вредности од 25.714.134 евра (34,10%), док је укупна вредност производа пласираних на инострано тржиште износила 49.686.186 евра (65,90%).

У односу на 2020. годину укупна вредност остварене производње је била већа за 67,44%.

У Слободној зони „Смедерево” десет производних корисника су у 2021. години остварили производњу у износу од 120.439.307 евра. Вредност остварене производње по произвођачима:

- „Metech” д.о.о. Смедерево – 20.483.005 евра;
- „Rosa Catene” д.о.о. Смедерево – 3.034.720 евра;
- „Carbotech Industrie” д.о.о. Смедерево – 483.200 евра;
- „Каизен” д.о.о. Смедерево – 7.022.706 евра;
- „Koeper” д.о.о. Смедерево – 567.474;
- „Profiwield” д.о.о. Смедерево – 222.798 евра;
- „MS Technologie” д.о.о. Смедерево – 552.484 евра;
- „PKC Wiring Systems” д.о.о. Смедерево – 76.128.125 евра;
- „Mayekawa SRB Smederevo” д.о.о. – 11.835.295 евра и
- „С.М.З. Инжењеринг” д.о.о. Смедерево – 109.500 евра.

У укупној вредности произведене робе учешће домаћег репроматеријала је износило 11.738.974 евра, а учешће иностраног репроматеријала 76.412.030 евра.

У укупно утрошеном репроматеријалу учешће домаћег репроматеријала је износило 13,32%, а учешће иностраног репроматеријала 86,68%.

На домаће тржиште је пласирано производа у вредности од 685.418 евра (0,58%), док је укупна вредност производа пласираних на инострано тржиште 117.467.992 евра (99,42%).

У односу на 2020. годину укупна вредност остварене производње је била већа за 27,33%.

У Слободној зони „Крушевац” у претходној години два производна корисника су остварила производњу у износу од 48.585.894 евра.

Вредност остварене производње по произвођачима:

- „Trayal Корпорација” а.д. Крушевац – 37.335.675 евра;
- „Eurotau” д.о.о. Адрани – 11.250.219 евра.

У укупној вредности произведене робе, учешће домаћег репроматеријала је износило 9.104.296 евра, а учешће иностраног репроматеријала 9.522.875 евра.

У укупно утрошеном репроматеријалу, учешће домаћег репроматеријала је износило 48,88%, а учешће иностраног 51,12%.

На домаће тржиште су пласирани производи у вредности од 31.992.349 евра (66,78%), док је укупна вредност производа пласираних на инострано тржиште 15.916.874 евра (33,22%).

У односу на 2020. годину, вредност производње је била већа за 27,59%.

У Слободној зони „Прибој” производњом се бавило шест корисника, који су у 2021. години остварили производњу у износу од 19.768.812 евра.

Вредност остварене производње по произвођачима:

- „Рефиса Балкан” д.о.о. Прибој – 1.268.290 евра;
- „Woody World” д.о.о. Прибој – 2.280.129 евра;
- „Flex Academy” д.о.о. Рача – 15.095.664 евра;
- „Полимер” Прибој – 113.414 евра;
- „Инмолд” д.о.о. Прибој – 867.946 евра и
- „Advertout” д.о.о. Београд – 143.369 евра.

У укупној вредности произведене робе учешће домаћег репроматеријала је износило 3.415.636 евра, а учешће иностраног репроматеријала 6.410.852 евра.

У укупно утрошеном репроматеријалу учешће домаћег репроматеријала је износило 34,76%, а учешће иностраног репроматеријала 65,24%.

На домаће тржиште је пласирано производа у вредности од 1.231.457 евра (6,38%), док је укупна вредност производа пласираних на инострано тржиште 18.067.221 евра (93,62%).

У односу на 2020. годину укупна вредност остварене производње је била већа за 30,52%.

У Слободној зони „Београд” производњом су се у 2021. години бавила четири корисника која су остварила производњу у вредности од 345.685.115 евра.

Вредност остварене производње по произвођачима је износила:

- „Mei Ta Europe” д.о.о. Барич - 138.099.777 евра;
- „ZF Serbia” д.о.о. Панчево - 195.764.471 евра;
- „Tmax Serbia” д.о.о. Београд – 2.844.170 евра и
- „Brose” д.о.о. Панчево – 8.976.697 евра.

У укупној вредности произведене робе учешће домаћег репроматеријала је износило 10.502.900 евра, а учешће иностраног репроматеријала 208.930.290 евра.

У укупно утрошеном репроматеријалу, учешће домаћег репроматеријала је износило 4,79%, а иностраног репроматеријала 95,21%.

Укупна вредност производа пласираних на инострано тржиште је износила 321.038.152 евра (100%). Пласмана робе на тржиште Републике Србије није било.

У односу на 2020. годину укупна вредност остварене производње је била већа више од три пута.

У Слободној зони „Шумадија” производњом су се у 2021. години бавила три корисника која су остварила производњу у вредности од 27.131.643 евра.

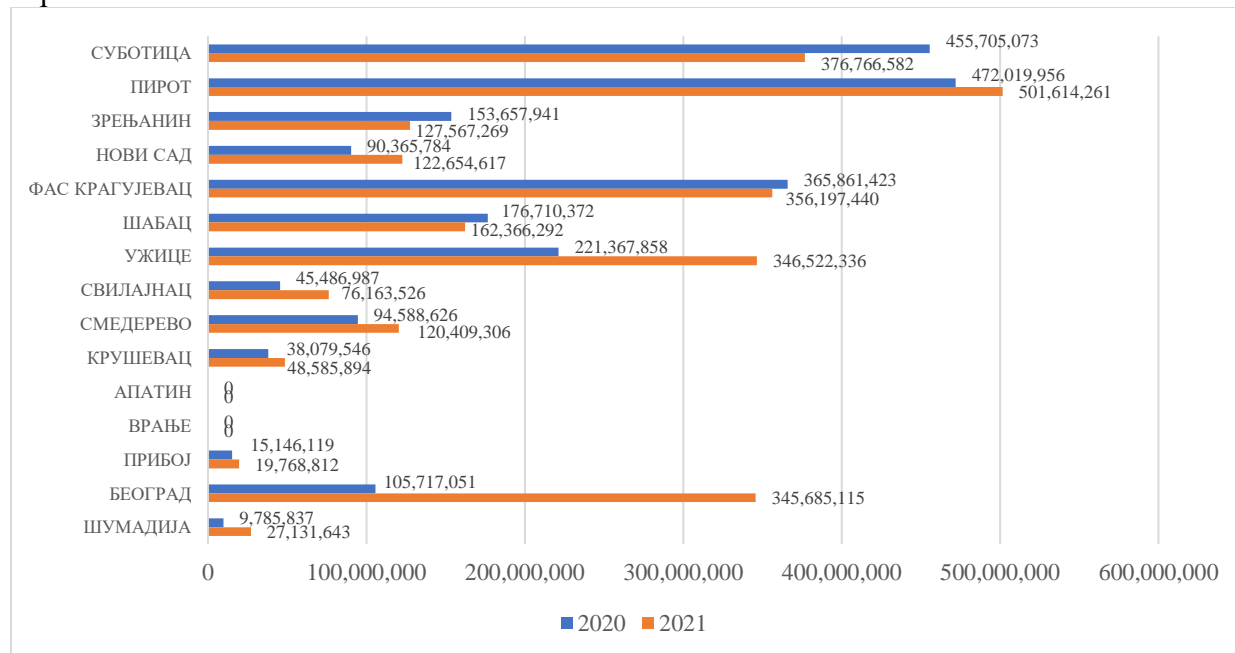
У укупној вредности произведене робе учешће домаћег репроматеријала је износило 1.211.246 евра, а учешће иностраног репроматеријала 17.251.463 евра.

У укупно утрошеном репроматеријалу учешће домаћег репроматеријала је износило 6,56%, док је учешће иностраног репроматеријала 93,44%.

Укупна вредност производа пласираних на инострано тржиште је износила 26.093.927 евра (99,73%), а вредност робе продате на тржиште Републике Србије 71.139 евра (0,27%).

У односу на 2020. годину укупна вредност остварене производње је била већа више од 2,5 пута.

Графикон 14. Вредност остварене производње у 2021. години по слободним зонама у еврима

4.3. Пословање корисника који се баве трговином

Поред корисника који се баве производњом, у слободним зонама Републике Србије послују и корисници која се баве трговином. Ови корисници доприносе искоришћавању слободних капацитета слободних зона.

Корисници који се баве трговином су у слободне зоне претходне године унели робу у вредности 226.648.116 евра. Са иностраног тржишта је увезена роба у вредности од 189.899.789 евра, док је са тржишта Републике Србије унета роба у вредности од 36.748.327 евра.

У односу на 2020. годину, вредност унете робе у слободне зоне је била већа за 58,71%.

Укупан износ робе корисника који се баве трговином у слободним зонама у претходној години је износио 188.132.252 евра.

На тржиште Републике Србије је пласирана роба у вредности 139.297.233 евра, док је извезена роба у вредности од 48.835.019 евра.

У Слободној зони „Суботица” корисници који се баве трговином робе су унели у слободну зону и ускладиштили робу са иностраног тржишта у вредности од 86.722 евра. Вредност робе која је ускладиштена, а затим извезена из слободне зоне је износила 64.441 евра. Робе која је ускладиштена, а затим оцарињена и пласирана на тржиште Републике Србије није било.

У Слободној зони „Пирот” корисници који се баве трговином су унели у слободну зону и ускладиштили робу у вредности од 25.011.557 евра, од тога су увезли робу у вредности 21.137.053 евра, а са тржишта Републике Србије је унета роба у вредности од 3.874.504 евра.

Укупна вредност робе коју су корисници који се баве трговином извезли у иностранство је износила 3.139.989 евра. Вредност робе која је ускладиштена, а затим оцарињена и пласирана на тржиште Републике Србије је износила 9.758.442 евра, а вредност робе пласиране у другу зону 14.808.915 евра.

У Слободној зони „Зрењанин” корисници који се баве трговином су унели у слободну зону и ускладиштили робу у вредности од 1.909.390 евра. Вредност робе унете у зону ван царинског подручја Републике Србије је износила 1.790.366 евра, док је вредност робе унете у слободну зону са тржишта Републике Србије износила 119.024 евра.

Вредност робе која је ускладиштена, а затим пласирана на инострано тржиште је износила 357.737 евра. Вредност робе која је ускладиштена, а затим оцарињена и пласирана на тржиште Републике Србије је износила 1.955.803 евра.

У Слободној зони „Нови Сад” корисници који се баве трговином су унели у слободну зону и ускладиштили робу у вредности од 81.219.511 евра. Вредност робе унете у зону са царинског подручја Републике Србије је износила 6.698.319 евра, док је вредност робе унете у зону из иностранства износила 74.521.192 евра.

Вредност робе која је ускладиштена, а затим пласирана на тржиште Републике Србије је износила 59.985.507 евра. Вредност робе која је ускладиштена, а затим извезена из слободне зоне је износила 15.607.202 евра.

Укупна вредност робе пласиране у оквиру зоне је износила 9.931.943 евра.

У „ФАС Слободна зона” Крагујевац корисници који се баве услужном делатношћу унели су у слободну зону и ускладиштили робу у вредности од 54.313.708 евра. Вредност унете робе у зону са царинског подручја Републике Србије је износила 34.404 евра, док је вредност унете робе у зону ван царинског подручја Републике Србије износила 54.279.304 евра.

Вредност робе која је ускладиштена, а затим пласирана на инострано тржиште је износила 6.034.142 евра.

Вредност робе која је ускладиштена, а затим оцарињена и пласирана на тржиште Републике Србије је износила 52.751.738 евра.

Вредност робе унете, ускладиштене и пласиране унутар зоне је износила 13.616.281 евра.

У Слободној зони „Шабач” корисник који се бави трговином унео је у слободну зону робу са тржишта Републике Србије у вредности од 981.043 евра. Роба у вредности 664.219 евра је пласирана у другу слободну зону.

У Слободној зони „Ужице” корисници који се баве трговином робе су унели у слободну зону и ускладиштили робу у вредности од 41.223.660 евра. Вредност унете робе у зону са царинског подручја Републике Србије је износила 23.689.333 евра, док је вредност унете робе у зону ван царинског подручја Републике Србије износила 17.534.327 евра.

Вредност робе која је ускладиштена, а затим извезена из слободне зоне је износила 2.585.634 евра, док је вредност робе која је ускладиштена, а затим оцарињена и пласирана на тржиште Републике Србије износила 14.027.462 евра. Вредност робе пласиране у оквиру зона је износила 24.162.452 евра.

У Слободној зони „Смедерево” корисници који се баве трговином робе унели су из иностранства у слободну зону и ускладиштили робу у вредности од 20.417.039 евра.

Вредност робе која је ускладиштена, а затим пласирана на инострано тржиште је износила 20.417.039 евра, односно 100% од укупне вредности робе унете из иностранства у слободну зону.

У Слободној зони „Крушевац” корисници који се баве услужном делатношћу су унели у слободну зону и ускладиштили робу у вредности од 1.485.486 евра. Вредност унете робе у зону са царинског подручја Републике Србије је износила 1.351.700 евра, док је вредност унете робе у зону ван царинског подручја Републике Србије износила 133.786 евра.

Вредност робе која је ускладиштена, а затим пласирана на инострано тржиште је износила 628.835 евра.

Вредност робе која је ускладиштена, а затим оцарињена и пласирана на тржиште Републике Србије је износила 818.281 евра.

У слободним зонама „Свилајнац”, „Апатин”, „Врање”, „Прибој”, „Београд” и „Шумадија” није било корисника који се баве трговином робе.

Резиме

Резултати пословања слободних зона у 2021. години бележе висок раст у скоро свим економским категоријама. Инвестициона улагања, вредност укупног промета, извоз као и број запослених у слободним зонама су на највишем нивоу од доношења Закона о слободним зонама и дефинисања самог концепта. Прилив директних страних инвестиција у значајној мери је ублажио утицај пандемије вируса *Covid-19* и мера које су уследиле на глобалном нивоу, а које су се у протекле две године прелиле како на привреду Републике Србије тако и на пословање слободних зона у нашој земљи.

Пословна 2021. година је била најуспешнија инвестициона година од када се званично прате резултати рада слободних зона у Републици Србији. **Обим инвестиционих улагања** је износио 825.137.392 евра и у односу на 2020. годину представља повећање од

скоро 3,5 пута. Приметна су значајна улагања кинеских компанија, које све више инвестирају у слободне зоне Републике Србије, док компаније пореклом из земаља Европске уније и даље одржавају висок ниво инвестиционе активности. Имајући у виду висину ових улагања у 2021. години, као и чињеницу да су у току велики инвестициони пројекти, те да има корисника слободних зона који су у фази припреме производње, очекује се да ће у наредном периоду пословни резултати слободних зона, као и утицај зона на привреду Републике Србије бити на још вишем нивоу.

Као директна последица значајних улагања је пораст **броја запослених**, с обзиром да је у 2021. години у слободним зонама било запослено 42.046 радника, што је за 2.015 радника више него у 2020. години. У свим слободним зонама је дошло до пораста броја запослених, осим у слободним зонама у којима послују корисници који припадају аутоиндустрији, индустрији која је највише погођена глобалном пандемијом и проблемима који су настали услед прекида глобалних ланаца снабдевања.

Бележимо и значајан пораст **броја корисника** у слободним зонама. Укупно 227 корисника је своје пословне активности обављало у оквиру слободних зона Републике Србије, што је за 12 корисника (5,58%) више у односу на 2020. годину. Број производних корисника у слободним зонама је 96, значи да су слободне зоне, у овој години пословања, добиле четири нова производна корисника. Највећи број корисника, њих 185 (81,50%) су домаће компаније, док мањи број, њих 42 (18,50%) представљају иностране компаније.

Значајна улагања у слободне зоне у претходном периоду, а нарочито у 2021. години у великој мери су се одразила и на ниво **остварене производње** у слободним зонама. Вредност производње у 2021. години је износила 2.631.433.093 евра, што у односу на 2020. годину представља повећање од 17,24%. Највећи део производње пласиран је ван граница Републике Србије (89,85%), док је остатак (10,15%) пласиран на тржиште Републике Србије и унутар слободних зона. Све слободне зоне, осим слободних зона у Суботици, Зрењанину, Шапцу и „ФАС Слободној зони” у Крагујевцу, значајно су у претходној години подигле ниво производње. У поменуте четири слободне зоне, пад ове категорије је био и очекиван, имајући у виду да је аутоиндустрија доминантна индустрија у тим слободним зонама. Овде је интересантно и истаћи да је **учешће домаћег репроматеријала** у укупно утрошеном репроматеријалу потребном у процесу производње износило 18,23%, што у односу на 2020. годину, када је износило 18,19%, указује на тенденцију благог пораста.

У слободним зонама у 2021. години је дошло и до значајног повећања **извоза**, који је у односу на 2020. годину већи за 16,74% и то извоза производних корисника за 15,82% и извоза компанија које се баве трговином робе за 87,78%. Укупан извоз из слободних зона Републике Србије у 2021. години је износио 2.357.428.046 евра и за 338.089.193 евра је већи него у 2020. години. На републичком нивоу у истој години, извезено је робе у вредности од 21.632.262.799 евра¹ те **учешће извоза робе из слободних зона у укупном извозу Републике Србије у 2021. години чини 10,90%**. Треба истаћи да се корисници слободних зона и то компаније „Нафтна индустрија Србије”, „Tigar Tyres”, „FCA Srbija” и „ZF Serbia” налазе на листи 15 највећих извозника из Републике Србије.

---

¹Према подацима Републичког завода за статистику

С тим у вези, слободне зоне значајно доприносе и **позитивном спољнотрговинском билансу** Републике Србије. У 2021. години остварен је позитиван спољнотрговински биланс у износу од 637.914.844 евра, уз пуну покривеност увоза извозом, што слободне зоне потврђује као извозно оријентисане зоне. Све слободне зоне, осим Слободне зоне „Нови Сад” и Слободне зоне „Врање”, оствариле су позитиван спољнотрговински биланс.

Вредност пружених услуга у 2021. години је већа за 92,25% у односу на 2020. годину. Пружене услуге се првенствено односе на издавање пословног, производног и складишног простора, накнаде које корисници плаћају за рад у режиму рада слободне зоне, услуге активног оплемењивања, транспортне, као и на остале логистичке услуге које се пружају корисницима слободних зона.

Пораст извоза робе из слободних зона, пласмана робе на тржиште Републике Србије, промета робе унутар зона као и пораст вредности пружених услуга у слободним зонама, довео је до пораста промета у слободним зонама. **Вредност укупног промета** у слободним зонама износи 4.976.244.144 евра и у односу на 2020. годину, већи је за 998.310.334 евра (25,10%). У свим слободним зонама је дошло до значајног повећања промета, осим у слободним зонама у Суботици, Зрењанину и „ФАС Слободне зоне” у Крагујевцу, у којима доминира, већ поменута, аутоиндустрија.

Упркос овако успешним пословним резултатима, још увек је видљив утицај пандемије и ситуације коју је пандемија на глобалном нивоу изазвала. Тај утицај нарочито је видљив у слободним зонама у којима је доминантна аутоиндустрија, индустрија која је изузетно била погођена глобалном ситуацијом, али имајући у виду значајан пораст вредности, пре свега, производње и извоза из слободних зона, за очекивати је даљи раст и развој концепта.

Закључак

Анализом извештаја о пословању за 2021. годину, која су доставила привредна друштва за управљање слободним зонама, можемо закључити да је у односу на 2020. годину дошло до раста у скоро свим економским категоријама и да слободне зоне излазе из кризе коју је изазвала пандемија, која је обележила и 2021. годину.

Ова година се може сматрати најуспешнијом пословном годином од формирања концепта слободних зона у Републици Србији. Посебно треба нагласити да су инвестициона улагања, број запослених, број производних корисника, као и вредност укупне производње, промета и извоза из слободних зона на највишем нивоу у последњих четрнаест година. Тај успех је већи, имајући у виду да није било формирања нових зона на територији Републике Србије, већ је искључиво последица развоја постојећих слободних зона које су успешним пословањем и директним страним инвестицијама довеле до значајног пораста свих економских категорија.

Проблеми су још видљиви у поремећеним глобалним ланцима снабдевања, недостацима потребног репроматеријала за производне процесе и сл. али Република Србија је благовремено реаговала у датој ситуацији и пакетима подршке привреди и грађанима

зауставила нагли пад кључних економских показатеља што је значајно ублажило утицај кризе на целокупну привреду па тако и на саме слободне зоне.

Треба истаћи да је тренд раста броја производних корисника и запослених у слободним зонама такође настављен. Број компанија из земаља, пре свега НР Кине и Европске уније, континуирано расте. Те компаније са собом доносе најсофистициранију опрему, припремајући и обучавајући своје запослене, те тако оправдавају концепт слободних зона као најсавременијих и најмодернијих делова привреде. Приметно је и да компаније у слободним зонама све више запошљавају стручне и високообразоване кадрове за рад у сложеним производним процесима.

Новина је и да резултати слободних зона не зависе више у тој мери од резултата једне или две слободне зоне, као што је то био случај у претходним годинама. Све слободне зоне се успешно развијају, па је тако у укупном промету робе и услуга у слободним зонама, чак пет слободних зона равномерно учествовало на врху и то Слободна зона „Пирот” са 15,66%, Слободна зона „Ужице” са 15,64%, „ФАС Слободна зона” са 14,73%, Слободна зона „Суботица” са 13,61% и Слободна зона „Београд” са 11,71%. Утицај „ФАС Слободне зоне” у Крагујевцу на укупне резултате слободних зона је све мањи. Поменута слободна зона је у 2013. години учествовала је са 65,94% у укупном промету слободних зона у Републици Србији, док је у 2021. години учешће ове слободне зоне у укупном промету износило свега 14,74%. Ова слободна зона је била под највећим утицајем глобалне кризе изазване пандемијом вируса *Covid-19*, обзиром да у њој послује „ФИАТ” са својим кооперантима и да сви привредни субјекти припадају аутомобилској индустрији која је једна од најпогођенијих пандемијском кризом. Додатно оптерећење остваривању успешности у пословању ове слободне зоне је и застарелост ФИАТ-овог модела „500Л”, који је већ у деветој години производног циклуса и као такав се у животном циклусу производа налази у фази опадања, обзиром да су дуги низ година и тражња и продаја овог производа у паду.

Имајући у виду показатеље из извештаја која су привредна друштва за управљање слободним зонама доставила за претходну годину, може се закључити да слободне зоне настављају да се равномерно и регионално развијају без изузетака. Видљива је и диверзификација инвестиционих улагања, обзиром да у слободне зоне знатно више инвестирају компаније пореклом из НР Кине, да земље Европске уније, нарочито Немачка и Француска, настављају вишегодишњи инвестициони тренд, као и да инвестирају компаније пореклом из Швајцарске, Јапана, Сједињених Америчких Држава и др. Очекује се да ће се циљеви дефинисани Стратегијом развоја слободних зона у Републици Србији за период од 2018. године до 2022. године („Службени гласник РС”, број 48/18) успешно реализовати у предвиђеном периоду.

Предлог мера

Ради реализације закључка овог извештаја, а у складу са усвојеном Стратегијом развоја слободних зона у Републици Србији за период од 2018. до 2022. године, у 2022. години неопходно је наставити са активностима везаним за проширење подручја слободних зона, узимајући у обзир потребе постојећих и потенцијалних инвеститора, како великих мултинационалних производних компанија, тако и малих и средњих предузећа која ће подржавати рад великих покретача производње и извоза у слободним зонама. Имајући у виду да тренутно послује 15 слободних зона, које су регионално равномерно распоређене

на територији Републике Србије, потребно је у наредном периоду наставити са успешним привлачењем нових инвеститора у постојеће слободне зоне.

Такође, с обзиром да је потражња инвеститора за радном снагом све израженија и да компаније имају потребу за високообразованом радном снагом, неопходно је наставити и унапредити остварену сарадњу на релацији привредних субјеката који послују у слободним зонама, локалним самоуправама у којима се налазе слободне зоне и универзитетима и школама. Кроз различите облике стипендирања, пракси и обука, компаније које послују у слободним зонама требало би да привуку талентоване студенте за будући рад у својим компанијама. Исто тако, ђацима, кроз систем дуалног образовања треба пружити могућност усавршавања и стицања знања и вештина која ће након завршетка школовања моћи да примењују у компанијама које послују у слободним зонама Републике Србије.

Имајући у виду да су претходне године биле обележене пандемијом вируса *Covid 19*, неопходно је да Управа за слободне зоне, у складу са својим надлежностима, интензивира промоцију слободних зона у Републици Србији те унапреди сарадњу са међународним институтима који се баве радом слободних зона у циљу размене искустава и стручне помоћи у вези унапређења квалитета организовања слободних зона, као и да подстакне привредна друштва за управљање слободним зонама да препознају значај промоције инвестирања у слободне зоне.

Прилог: табела x8